

Urząd Gminy Tczów

**STRATEGIA ROZWOJU
GMINY TCZÓW
na lata 2007-2015
(aktualizacja)**

OPRACOWANIE:

**AGENCJA ZARZĄDU NIERUCHOMOŚCI
I ROZWOJU REGIONALNEGO SP. Z O.O.
Radom, ul. Starowska 13 A**

Tczów 2007

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
Przesłanki aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Tczów.....	3
Procedura aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Tczów.....	4
I. DIAGNOZA STANU GMINY TCZÓW	6
1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE	6
2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	7
3. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE.....	9
3.1. Struktura przestrzenna	9
3.2. Infrastruktura techniczna i komunikacja.....	10
3.2. Dziedzictwo kulturowe	15
4. GOSPODARKA	17
4.1. Rolnictwo	17
4.2. Gospodarka pozarolnicza.....	19
5. SFERA SPOŁECZNA	21
5.1. Struktura demograficzna.....	21
5.2. Bezrobocie	22
5.3. Warunki mieszkaniowe	23
5.4. Bezpieczeństwo publiczne	23
5.5. Opieka zdrowotna	26
5.6. Pomoc społeczna.....	27
5.7. Oświata i wychowanie.....	28
II. ANALIZA SWOT	31
III. SCENARIUSZE ROZWOJU GMINY TCZÓW	36
IV. MISJA I WIZJA ROZWOJU GMINY TCZÓW.....	39
V. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU	41
1. CELE STRATEGICZNE.....	42
2. CELE OPERACYJNE I ZADANIA	42
VI. WDRAŻANIE I MONITOROWANIE STRATEGII.....	55

WPROWADZENIE

Przesłanki aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Tczów

Planowanie strategiczne stanowi istotny i ważny instrument, który ma ukierunkować działania oraz umożliwić podejmowanie decyzji lokalnych struktur zarządzania zarówno w najbliższym okresie, jak również w odległej perspektywie czasowej. Dynamiczne przemiany społeczno – rynkowe, sytuacja finansowa, wielopodmiotowość życia społecznego i gospodarczego stwarzają potrzebę podejmowania działań w celu wykorzystania istniejącego potencjału przy równoczesnym minimalizowaniu występujących zagrożeń. Dlatego przygotowanie wieloletniego opracowania strategicznego ma wspomóc prorozwojową działalność lokalnego samorządu.

Strategia Rozwoju Gminy Tczów powstała z potrzeby weryfikacji i aktualizacji dokumentu Strategii opracowanego w 2001 roku. Okres realizacji zaktualizowanego dokumentu przyjęto na lata 2007-2015, zatem wpisuje się on w obecny okres programowania budżetu Unii Europejskiej (lata 2007-2013). Zgodnie z zasadą „n+2” projekty unijne zakontraktowane do końca 2013 roku będą mogły być realizowane do końca 2015 roku. Zaktualizowana Strategia Rozwoju Gminy Tczów jest dokumentem kierunkowym, mającym ułatwić władzom Gminy formułowanie zadań do realizacji w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Proces aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Tczów z 2001 roku oparto na następujących założeniach:

- 1. Zachowanie ciągłości procesu planowania strategicznego:**
 - ocena zadań zrealizowanych,
 - analiza barier w realizacji strategii,
 - identyfikacja nowych zadań strategicznych.
- 2. Dostosowanie zapisów strategii do nowych uwarunkowań społeczno-gospodarczych:**
 - funkcjonowanie Polski w Unii Europejskiej,
 - wymogi funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
 - założenia planów rozwoju na szczeblu krajowym (m.in. Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013),
 - założenia planów rozwoju na szczeblu regionalnym (m.in. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020r. oraz Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013),
 - zmiany w najbliższym otoczeniu gminy.
- 3. Aktywizacja i kontynuacja współpracy środowisk lokalnych gminy – spełnienie zasady partnerstwa w procesie planowania rozwoju lokalnego.**

Niniejsza Strategia jako długofalowy program rozwoju gminy jest jednocześnie dokumentem spójnym ze średniookresowym **Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Tczów na lata 2007-2013**. Strategia stanowi także dokument bazowy dla opracowania innych dokumentów średniookresowych niezbędnych w procesie aplikowania po fundusze strukturalne Unii Europejskiej.

Procedura aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Tczów

Prace związane z aktualizacją Strategii Rozwoju Gminy Tczów przeprowadzono w okresie kwiecień – sierpień 2007r., zgodnie z umową podpisaną pomiędzy Gminą Tczów a Agencją Zarządu Nieruchomości i Rozwoju Regionalnego w Radomiu.

W pracach tych uczestniczyli przedstawiciele władz gminy, radni i urzędnicy samorządowi, a także reprezentanci lokalnych przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych.

Pierwszym etapem w procesie budowania strategii było opracowanie syntetycznej charakterystyki aktualnej sytuacji w gminie. Jej celem było określenie zasobów gminy takich, jak: warunki przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe, ludność, działalność gospodarcza, usługi społeczne, infrastruktura techniczna.

Charakterystykę stanu gminy opracowano na podstawie licznych danych źródłowych. Wykorzystano dane uzyskane z Urzędu Gminy w Tczowie, Głównego Urzędu Statystycznego oraz następujące opracowania:

- Strategia Rozwoju Gminy Tczów opracowana w 2001 roku,
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Tczów z roku 2004,
- Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami z 2004 roku,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z 2006 roku.

Korzystano również z informacji umieszczonych na stronie internetowej Urzędu Gminy w Tczowie – www.tczow.pl.

Kolejnym etapem prac było określenie dziedzin strategicznych, które będą następnie rozwijane. Dokonane tu oceny wskazują kierunki, w jakich Gmina Tczów powinna się specjalizować.

Autorzy strategii duży nacisk położyli na możliwość twórczego działania przedstawicieli społeczeństwa lokalnego, wykorzystania ich wiedzy i doświadczeń. Podstawowe prace analityczne i diagnostyczne, a także dotyczące konstrukcji dokumentu końcowego wykonała Agencja Zarządu Nieruchomości i Rozwoju Regionalnego Sp. z o. o. w Radomiu współpracująca ściśle z pracownikami Urzędu Gminy i Radnymi, jednostkami organizacyjnymi urzędu oraz lokalnymi instytucjami pozarządowymi.

Układ treści dokumentu zawiera wszystkie klasyczne elementy strategii. Składa się z następujących części:

➤ Diagnoza stanu gminy Tczów

Rozdział ten zawiera informacje o aktualnej sytuacji w poszczególnych obszarach funkcjonowania gminy. Stanowi to podstawę opracowań zawartych w kolejnych częściach niniejszego dokumentu, tzn. celów rozwojowych i zadań przewidzianych do zrealizowania w ciągu najbliższych lat.

➤ Analiza SWOT

➤ Wizja i misja gminy Tczów

➤ Cele strategiczne rozwoju

Punktem wyjścia do planów strategicznych stała się diagnoza stanu gminy oraz analiza SWOT wraz ze zidentyfikowanymi problemami strategicznymi.

Propozycje celów strategicznych, do jakich gmina winna dążyć, lub jakie ma osiągnąć w poszczególnych dziedzinach zgłaszane były na spotkaniach roboczych oraz komisjach, w których uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Gminy oraz Radni Gminy Tczów. Po dogłębnej analizie i dyskusjach wyłoniono główne problemy Gminy oraz cele strategiczne, które mogą być dla gminy „sz tandarami”, pod którymi gromadzą się cele operacyjne i programy. Wspólnie wypracowane i uświadomione problemy przełożone zostały na misję gminy, jej cele i zadania na przyszłość. Efektem debat jest opracowana strategia zawierająca grupową wiedzę i doświadczenia. Wspólna praca AZNiRR sp. z o.o. i mieszkańców gminy miała na celu zwiększenie akceptacji społecznej i poczucie emocjonalnej więzi z określonymi тезami. Pozwala to przypuszczać, iż jej efektywność i oddziaływanie będą długoterminowe.

➤ **Wdrażanie i monitorowanie Strategii**

Konsultanci Agencji Zarządu Nieruchomości i Rozwoju Regionalnego pragną złożyć gorące podziękowania wszystkim członkom uczestniczącym w tworzeniu strategii za poświęcony czas, wysiłek merytoryczny i trud organizacyjny w trakcie weryfikacji i aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Tczów.

I. DIAGNOZA STANU GMINY TCZÓW

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

Gmina Tczów położona jest w odległości 20 km od Radomia w południowo - wschodniej części województwa mazowieckiego, a w południowo – zachodniej części powiatu zwoleńskiego. Jest jedną z pięciu gmin wchodzących w skład powiatu. Ogólna powierzchnia gminy wynosi 7215 ha, zamieszkuje ją 5011 osób.

Gmina graniczy z następującymi gminami:

- od północy i wschodu z Miastem i Gminą Zwoleń,
- od południa z gminą Kazanów,
- od zachodu z Miastem i Gminą Skaryszew i gminą Gózd.

Sołectwa:

1. Bartodzieje	8. Kazimierzów
2. Borki	9. Lucin
3. Brzezinki Nowe	10. Rawica
4. Brzezinki Stare	11. Tczów
5. Janów	12. Podzakrzówek
6. Józefów	13. Tynica
7. Julianów	14. Wincentów

Gmina Tczów ma charakter typowo rolniczy, ponieważ 89,8% ogólnej powierzchni tego obszaru to użytki rolne. Dominują tu gospodarstwa rolne – jest ich 1267. W uprawach największą powierzchnię zajmują zboża. Dobrze rozwinięta jest hodowla bydła i trzody chlewnej.

Na terenie gminy znajdują się siedziby Urzędu Gminy, Banku Spółdzielczego, Poczty Polskiej, punktu weterynaryjnego, Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wszystkie te instytucje ściśle ze sobą współpracują dla dobra lokalnej społeczności w wielu kategoriach życia społeczno – gospodarczego.

Atutami gminy Tczów są czyste środowisko przyrodnicze, brak uciążliwego przemysłu, dogodny klimat, tradycje historyczno – kulturowe. Gmina otoczona jest lasami. Przez jej obszar przepływa czysta rzeka Tczówka.

2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Rzeźba terenu

Obszar gminy Tczów położony jest w obrębie mezoregionu Równiny Radomskiej, która wchodzi w skład wzniesień południowo – mazowieckich, a także w południowo – zachodniej części synklinorium lubelskiego, stanowiącego fragment kredowej niecki mazowiecko – lubelskiej. Nieckę wypełniają utwory dewonu, triasu, jury, kredy oraz czwartorzędu. Utwory wapienne położone są na głębokości przekraczającej 900m, a utwory kredowe – piaszczowce znajdują się na głębokości około 800m, a na nich występują wapienie margliste i margle. Natomiast na utwory czwartorzędowe składają się gliny zwałowe i piaski, a w dolinach rzecznych – mady, piaski rzeczne, torfy i mułki.

Rzeźba terenu w zakresie geomorfologii jest plejstocенską wysoczyzną denudacyjną, której nachylenia wynosi tylko 5%. Wzniesienie terenu występuje w granicach 156 – 187m n.p.m. Wysoczyzna porozcinana jest dolinami rzek: Muchy, Tczówki i Piątkowego Stoku oraz ich dopływami. Teren charakteryzuje się występowaniem licznych zagłębień bezodpływowych. W okolicach miejscowości Lucin, Janów, Bartodzieje, Kazimierzów, Rawica, Brzezinki Nowe oraz Wicentów występują piaski eoliczne, które w północnej części gminy tworzą kilkumetrowe wydmy.

Zasoby wodne

Pod względem hydrograficznym gmina przynależy do dorzecza Wisły. Przez jej obszar na osi północ – południowy wschód przebiega dział wodny drugiego rzędu, który oddziela dorzecze Iłżanki i Zwolenki. W dorzeczu Iłżanki położone jest około 90% ogólnej powierzchni gminy.

Głównymi ciekami wodnymi gminy są: Tczówka (Struga Tęczowa), Mucha z Kłonówką – dopływy Modrzewianki i Piątkowy Stok – dopływ Zwolenki. Sieć rzeczna charakteryzuje się nizinno – płaskimi dolinami rzeczными, niewielkimi rzekami, które są silnie rozgałęzione. Na układ sieci rzecznej miały wpływ działania melioracyjne przeprowadzone w przeszłości, które przyczyniły się do obniżenia poziomu wód gruntowych.

Na terenie gminy mają miejsce dwa poziomy wodonośne czwartorzędowy i górnokredowy. Teren gminy znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 405 Niecka Radomska – kredowy poziom wodonośny. Warunki wodne gminy sprzyjają rozwojowi rolnictwa i osadnictwa.

Klimat

Gmina Tczów położona jest w radomskiej dzielnicy klimatycznej. Jej klimat charakteryzuje się:

- średnią roczną sumą opadów - 580 mm,
- długością okresu wegetacyjnego - 210 dni,
- średnią roczną temperaturą - 7,5°C,
- średnią roczną wilgotnością względną - 78%,
- dominują wiatry zachodnie oraz północno – zachodnie i południowo – zachodnie.

Zasoby leśne

Lasy i grunty leśne zajmują 539 ha, co stanowi 7,5% całkowitej powierzchni gminy. Lasy należące do osób prywatnych stanowią 99%, a lasy państwowe tylko 1%. Na obszarze gminy powierzchnie leśne są znacznie rozproszone. Największe kompleksy leśne położone są w okolicy Bartodziejów – Las Gardzienicki i Las Rogacz. Lasy państwowe nadzorowane są przez Nadleśnictwo Zwoleń.

Lasy borowe umiejscowione są na glebach bielcowych, które wytworzone są z piasków słabogliniastych, gliniastych lekkich a niekiedy luźnych. Dominującym drzewostanem jest sosna z domieszką brzozy, grabu, olszy, świerku i dębu. Przedział wiekowy drzewostanu sosnowego wynosi 40 – 80 lat i powyżej.

Podszyt w tych kompleksach leśnych tworzą dąb, brzoza, sosna, kruszyna i jarzębina. Masowo występuje tu borówka czarna i brusznica oraz mchy, trawy i wrzos. Na obszarach, które są ubogie w lasy, występuje szata roślinna w postaci zadrzewień i zakrzewień. Najwięcej obszarów zadrzewionych i zakrzewionych występuje w Brzezinkach Nowych i Tczowie Średnim. Do najczęstszych form zadrzewień, które możemy spotkać na terenie gminy, zaliczamy:

- towarzyszące ciekom wodnym (Tczówka, Mucha),
- przydrożne i przyzagrodowe – topole, wierzby, brzozy,
- śródpolne wzdłuż granic pól lub rozproszone wśród terenów polnych, które podnoszą walory estetyczne gminy (Podzakrzówek, Bartodzieje, Janów, Borki).

W dolinach rzek Tczówki i Kłonówki znajdują się torfy, które sprzyjają rozwojowi ekosystemowi roślinności bagiennej, związanej z mokrymi zagłębiami deflacyjnymi położonymi głównie w południowej części gminy, przy granicy z gminą Kazanów (Żabówka, Wilczy Ług, Scyna). W procesie badań rozpoznano 3 złoża torfów, które są przydatne na opał i do celów rolniczych. Owe złoża to „Dolina Modrzejowicy” – A, B, C1 o łącznych zasobach bilansowych 1082 tys.m³ i pozabilansowych 3124 tys.m³. jednak ze względów ekologicznych zabrania się jego dalszej eksploatacji.

Surowce mineralne

Głównymi surowcami mineralnymi są złoża skał wapiennych: opoka i kreda, kruszywo naturalne – piaski, surowce ilaste – gliny zwałowe oraz torfy. Złoża surowców naturalnych do tej pory nie były w ogóle dokumentowane, ale eksploatowane na potrzeby społeczności lokalnej.

Opokę i kredę można spotkać na całym terytorium gminy. Opoka jest wykorzystywana w postaci dodatku aktywnego do produkcji klinkieru cementowego i kształtek budowlanych. Natomiast kredę używa się do produkcji klinkieru cementowego oraz kredy nawozowej. Ich wydobycie jest jednak nieopłacalne, ponieważ umieszczone są pod zawodnionymi utworami czwartorzędowymi.

Można tu również spotkać kruszywo naturalne, którego złoża występują w Tczowie – Borkach, Bartodziejach, Kolonii Rawicy, Rawicy Starej, Podzakrzówku, Brzezinkach Starych, Brzezinkach Nowych oraz Wincentowie. Kruszywo to w postaci piasków fluwioglacjalnych rzecznych i eolicznych są wykorzystywane do produkcji betonów, zapraw budowlanych i drogownictwa.

Gleby

Na obszarze gminy występują w większości gleby bielcowe na podłożu kamienistym, piaszczystym i gliniastym. W niewielkich ilościach występują gleby brunatne i rędziny mieszane. Gleby w gminie charakteryzują się wysoką przydatnością do produkcji rolniczej. Około 60% to gleby należące do I, II, III, IV klasy bonitacyjnej.

Występujące gleby mają odczyn kwaśny i bardzo kwaśny. Owe zakwaszenie wpływa jednak na zmniejszenie plonów, ale za to sprzyja przyswajaniu przez rośliny metali ciężkich. Ze względu na to konieczną metodą jest ich nawożenie, wapnowanie oraz stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych.

W całościowym oglądzie gleb można śmiało stwierdzić, że znajdują się tu dobre i niezanieczyszczone substancjami chemicznymi gleby. Są to głównie gleby mało zdewastowane i zdegradowane przez działalność człowieka.

Obszary chronione

Na obszarze gminy występują tereny, które podlegają ochronie. Do nich zaliczamy:

- lasy,
- ujęcie wody w Tczowie łącznie ze strefą ochrony pośredniej i zewnętrznej.

Obiekty, które przewidziano do objęcia ochroną prawną, zalicza się:

- pomnik przyrody nieożywionej – głaz narzutowy o obwodzie 6 m w Brzezinkach Starych,
- Niecka Radomska łącznie z strefami ochronnymi.

3. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

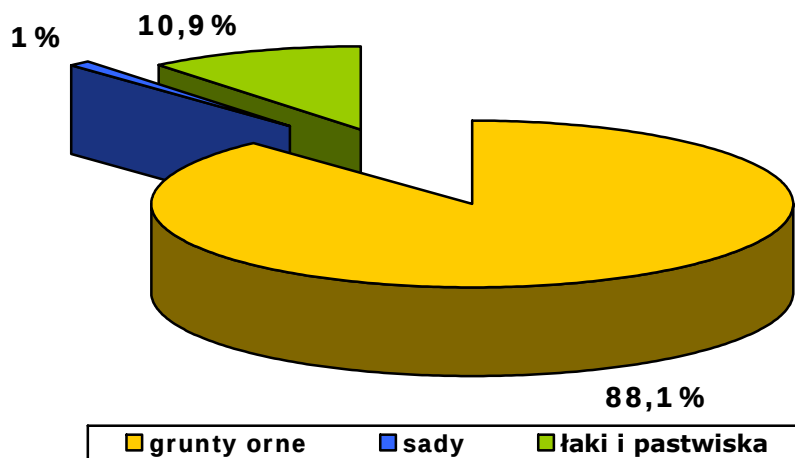
3.1 Struktura przestrzenna

Gmina Tczów posiada charakter typowo rolniczy. Na obszarze gminy dominują gospodarstwa indywidualne, których jest 1267. Użytki rolne zajmują powierzchnię 6 485 ha, które stanowią aż 89,8% ogólnej powierzchni gminy. Grunty orne zajmują 5 715 ha, co stanowi 88,1% całkowitej powierzchni użytków rolnych, sady – 65 ha (1%), łąki i pastwiska łącznie zajmują 705 ha – 10,9%.

Tabela 1. Użytkowanie gruntów na terenie gminy Tczów

Powierzchnia ogólna	Użytki rolne				Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
	Razem	Grunty orne	Sady	Łąki i pastwiska		
w ha						
7215	6485	5715	65	705	539	191
w %						
100	89.8	88.1	1	10.9	7.5	2.6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Tczowie

3.2. Infrastruktura techniczna i komunikacja

System komunikacyjny

Dostępność komunikacyjna jest niezbędnym i bardzo ważnym elementem przyczyniającym się do rozwoju lokalnego gminy Tczów. Układ komunikacyjny, o który opiera się gmina, gwarantuje bardzo dobre relacje z otoczeniem zewnętrznym i wewnętrznym. Układ ten tworzy droga krajowa i wojewódzka oraz powiatowe i gminne, pośrednio lub bezpośrednio wiążą omawiany ośrodek gminny z innymi miejscowościami z obszaru powiatu zwoleńskiego i powiatów ościennych.

System komunikacyjny gminy Tczów tworzą drogi:

- krajowa nr 12: Piotrków Trybunalski – Radom – Zwoleń – Puławy – Kurów; o twardej nawierzchni, przebiegająca wzdłuż północnej granicy gminy,
- wojewódzka nr 733: Zakrzew – Wolanów – Kowala – Skaryszew – Tczów – do drogi krajowej nr 12; o twardej nawierzchni,
- powiatowe:
 - nr 3532W Gózd – Rawica, dł. 2,350 km,
 - nr 3533W Kłonówek – Rawica, dł. 1,445 km,
 - nr 3534W Makowiec – Rawica, dł. 2,470 km,
 - nr 4510W Nowa Rawica – Borki, dł. 3,793 km,
 - nr 4511W Miodne – Bartodzieje, dł. 3,640 km,
 - nr 4512W Zwoleń – Tczów, dł. 8,470 km,
 - nr 4515W Tczów – Wincentów, dł. 8,372 km,
 - nr 4516W Bartodzieje – Kazanów, dł. 5,438 km,
- gminne:
 - nr 3459001 Bartodzieje – Brzezinki Stare,
 - nr 3459002 Brzezinki Stare – Julianów,

- nr 3459003 Janów – Józefów,
- nr 3459004 Tczów – granica gminy,
- nr 3459006 Józefów – granica gminy,
- nr 3459007 Lucin – Wybrańce,
- nr 3459008 Tczów – Kazimierzów,
- nr 3459009 Brzezinki Nowe – Wilczy Ług,
- nr 3459010 Józefów – Borki,
- nr 3459011 Tczów – Podzakrzówek – Rawica Stara,
- nr 3459012 Borki – Bartodzieje,
- nr 3459013 przez wieś Podzakrzówek,
- nr 3459014 Brzezinki Stare – Wincentów,
- nr 3459015 Podzakrzówek – granica gminy,
- nr 3459016 przez wieś Tynica,
- nr 3459017 Julianów – granica gminy.

Łączna długość dróg krajowych przebiegających przez gminę Tczów wynosi 4,7 km, a wojewódzkich – 11,2 km. Przez obszar gminy przebiegają również wyżej wspomniane drogi powiatowe, których długość wynosi – 33,6 km oraz gminne o łącznej długości 34 km, z czego 17 km to drogi o utwardzonej nawierzchni.

Na drogach gminnych występuje jeden most i 10 przepustów drogowych.

W obecnym okresie przewiduje się przebudowę dróg gminnych na odcinkach Janów-Lucin, Lucin-Drożanki, Tczów-Podzakrzówek-Dalsze oraz w miejscowości Tynica. Kolejną planowaną inwestycją na lata 2008-2010 jest budowa drogi Borki – Bartodzieje, aby w tym rejonie usprawnić system komunikacyjny.

Przez teren gminy nie przebiega żadna linia kolejowa.

Sieć energetyczna

Przez obszar gminy Tczów przebiegają dwie linie energetyczne przesyłowe:

- 220 kV – Różki – Lublin,
- 110 kV – Różki – Puławy, zasilająca GPZ 110/15 kV w Zwoleniu.

Sieć średniego napięcia stanowi 55,6 km linii napowietrznych oraz 41 stacji transformatorowych. Linie niskiego napięcia, które zasilają również gminę, mają długość 54 km. Istniejąca sieć energetyczna zaspokaja lokalne potrzeby w zakresie zapotrzebowania w energię elektryczną. Eksploatacją sieci rozdzielczej niskiego napięcia zajmuje się Rejonowy Zakład Energetyczny w Zwoleniu.

Obciążenie procentowe stacji transformatorowych w poszczególnych miejscowościach gminy:

- Bartodzieje: 1 – 12%, 2 – 53%, 3 – 45%, 4 – 31%,
- Borki: 1 – 12%, 2 – 12%, 3 – 33%,

- Brzezinki Nowe: 1 – 29%, 2 – 42%,
- Brzezinki Stare: 1A – 22%, 1B – 34%, 2A – 42%, 2B – 31%,
- Janów: 1 – 26%, 2 – 30%, 3 – 12%,
- Józefów: 1 – 65%, 2 – 33%,
- Rawica Kolonia: 1 – 27%,
- Lucin: 1 – 30%, 2 – 41%,
- Podtynica: 1 – 19%, 2 – 17%,
- Podzakrzówek: 1 – 38%, 2 – 66%,
- Rawica Józefatka: 1 – 20%,
- Kazimierzów: 1 – 44%,
- Rawica Nowa: 1 – 34%,
- Rawica Stara: 1 – 34%, 2 – 14%,
- Tczów: 1 – 35%, 2 – 15%, 3 – 79%, 4 – 14%, 5 – 32%,
- Gmina 13%,
- Tynica: 1 – 42%, 2 – 36%,
- Wincentów: 13%.

Telekomunikacja

Przez obszar gminy przebiega linia światłowodowa relacji Radom – Tczów – Zwolen, Tczów – Gózd, Tczów – Kazanów. W Tczowie i Rawicy funkcjonują automatyczne centrale telefoniczne typu ALCATEL. Na terenie gminy zlokalizowane są ogólnodostępne publiczne aparaty telefoniczne. Ilość abonentów telefonicznych korzystających z tradycyjnych usług telekomunikacyjnych wynosi około 763.

Obszar gminy swoim zasięgiem obejmują również operatorzy telefonii komórkowej. Zlokalizowane są tu dwie maszyny telefonii radiowej (Tczów i Wilczy Ług) oraz maszt telefonii komórkowej w Janowie.

Sieć gazowa

Na obszarze gminy nie występuje żadna sieć gazowa. Rozwój sieci uzależniany jest przede wszystkim od budowy magistralnych linii przesyłowych. Społeczność lokalna korzysta z gazu w butlach gazowych bądź z paliwa węglowego. Inną możliwością zaopatrzenia w ciepło jest tradycyjna sieć ciepłownicza. Obecnie w gminie znajduje się 10 kotłowni tradycyjnych w tym 3 olejowe.

Obiekty publiczne, które korzystają z tradycyjnych metod ogrzewania to:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Tczowie - 340 kW
- Publiczne Gimnazjum w Tczowie – paliwo olejowe, 340 kW,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Brzezinkach Starych – paliwo olejowe, 105 kW,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Rawicy – paliwo olejowe, 300 kW,

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Janowie – paliwo węglowe, do 0,5 MW_t,
- Urząd Gminy w Tczowie – paliwo węglowe, do 0,5 MW_t,
- Ośrodek Zdrowia w Tczowie – paliwo węglowe, do 0,5 MW_t.

Gospodarka wodno – ściekowa

Z sieci wodociągowej na obszarze gminy korzysta aż 98,3% mieszkańców (4912 osób), a niepodłączonych do sieci jest tylko 84 mieszkańców, którzy korzystają z własnych ujęć wodnych w postaci wód głębinowych.

System wodociągowy w gminie Tczów, który doprowadza wodę do miejscowości: Tczów, Bartodzieje, Rawica, Podzakrzówek, Borki, Brzezinki Stare, Brzezinki Nowe, Wincentów, Janów, Józefów, Lucin, Tynica, jest zasilany z dwóch ujęć wodnych o wydajności 600 m³/h.

Sieć wodociągowa na terenie gminy jest ogólnie w dobrym stanie technicznym i jest prawidłowo eksploatowana. Długość sieci wodociągowej wynosi 66,1 km² (długość sieci rozdzielczej na 100 km² wynosi 87,9 km). Gospodarstwom domowym woda dostarczona jest w ilości 119,9 dm³.

Sieć kanalizacyjna na terenie gminy ma długość 24,8 km. Ilość mieszkańców podłączonych do sieci wynosi 21,5% (1076 osoby). Jest zdecydowanie mały wskaźnik w porównaniu do powiatu zwoleńskiego, dla którego wynosi 76,1% (a dla subregionu radomskiego – 85,2%). Niekorzystających z sieci kanalizacyjnej jest około 3920 osób.

Na obszarze gminy znajduje się jedna gminna biologiczno – mechaniczna oczyszczalnia ścieków, której stan techniczny jest bardzo dobry. Jej przepustowość wynosi Q_{śc}. Max=126 m³/dobę i przyjmuje 55 m³/dobę. Rocznie odprowadzanych jest około 8,9 dm³ ścieków.

Jak wynika z powyższych danych istniejący układ kanalizacyjny jest niewydolny i nie zaspokaja oczekiwań wszystkich mieszkańców gminy. Ciągłe wymagana jest rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej przede wszystkim na obszarach wiejskich w celu przyłączenia do niej coraz więcej gospodarstw domowych. Taka inwestycja wiąże się oczywiście z rozbudową istniejących oczyszczalni, aby zwiększyć ich przepustowość w celu przyjmowania coraz większej ilości ścieków. Brak jest również oczyszczalni przydomowych, co przyczynia się do odprowadzania ścieków do gleb i wód powierzchniowych.

Gospodarka odpadami

Odpady występujące na terenie gminy ze względu na źródło ich powstawania dzielimy na:

- odpady komunalne pochodzące głównie z gospodarstw domowych,
- odpady przemysłowe pochodzące z procesów technologicznych w przemyśle,
- odpady niebezpieczne powstające w oczyszczalni ścieków, w sektorze medycznym i gospodarczym.

Na obszarze gminy nie występują żadne składowiska odpadów przemysłowych i niebezpiecznych dla środowiska naturalnego. Działające

przedsiębiorstwa same składują odpady z własnego terenu i we własnym zakresie organizują ich wywóz. Najwięcej odpadów niebezpiecznych wytwarza Zakład Produkcyjno – Masarski w Borkach.

Wszystkie odpady niebezpieczne są wywożone poza obszar gminy w celu ich unieszkodliwienia bądź przeróbki.

Odbiorem i transportem odpadów z obszaru gminy zajmuje się Przedsiębiorstwo ATK – Kucharczyk z Radomia. Jego zadaniem jest odbiór kontenerów z odpadami niesegregowanymi z poszczególnych miejscowości, by potem przekazać na składowisko PPH Radkom w Radomiu. Głównym płatnikiem tych usług jest Urząd Gminy w Tczowie.

Gmina wprowadza w życie zbiórkę odpadów budowlanych i wielkogabarytowych oraz selektywną zbiórkę śmieci. Planowana jest również likwidacja istniejących „dzikich” wysypisk śmieci, aż do rozwiązania problemu. W najbliższym czasie przewidywane jest nawiązanie współpracy międzygminnej w celu utworzenia składowiska przejściowego – Zakładu Zagospodarowania Odpadów.

3.2. Dziedzictwo kulturowe

W wąskim znaczeniu przez środowisko kulturowe rozumieć należy dziedzictwo historycznej kultury materialnej. Stanowi ono istotny element tyleż niewymiernej, co istotnej konstrukcji tożsamości społeczności lokalnej, ale może mieć dla tejże społeczności przełożenie na aspekty czysto materialne (np. zyski czerpane z turystyki).

Gmina Tczów swoją nazwę wzięła od wsi o tej samej nazwie. Tczów jest miejscowością bardzo starą, niegdyś położoną wśród lasów. Jej nazwa wywodzi się prawdopodobnie od słowa „trzcina”, oznaczającego zarośla. Początkowo była wsią królewską, później Władysław Jagiełło wcielił ją do starostwa zwoleńskiego. Miejscowość odgrywała ważną rolę na trasie z Radomia do Lublina. Już w XII wieku znajdowała się tutaj parafia p.w. św. Jana Chrzciciela, która istnieje do dnia dzisiejszego.

Kościół parafialny p.w. Św. Jana Chrzciciela w Tczowie (wybudowany w latach 1910 – 1926).

(nr rej. 287/A z 24.04.1985)

Jest głównym i najstarszym obiektem zabytkowym. Jest przykładem neogotyckiej architektury sakralnej. Kroniki Parafialne wskazują, że kościół istniał już w I poł. XVI w. i był pierwotnie drewniany. Wielką ozdobą Kościoła są organy, które swoim brzmieniem wzbogacają każdą liturgię. Mają kształt skrzydeł motyla. Posiadają osiem głosów, jeden manual i pedał oraz stół gry wbudowany z lewej strony szafy organowej.

Na terenie gminy Tczów zlokalizowane są pomniki upamiętniające miejsca pamięci narodowej:

- Cmentarz parafialny w Tczowie – pomnik poświęcony poległym żołnierzom w latach 1914-1918. Patronat sprawuje PSP w Tczowie i Urząd Gminy
- W miejscowości Lucin znajduje się mogiła ziemna siedmiu osób zamordowanych przez faszystów niemieckich w 1943 roku. Patronat sprawuje PSP w Podgórzu i Urząd Gminy
- Pomnik upamiętniający bohaterów walki konspiracyjnej, którzy zostali zamordowani przez żandarmerie i gestapo 11.XI.1943 roku. Patronat sprawuje PSP w Tczowie i Urząd Gminy.

Pomnik pomordowanych
11.XI.1943 - Tczów

Pomnik upamiętniający 15 lecie
odzyskania niepodległości.

Inne zabytki kulturowo – historyczne, które występują na terenie gminy Tczów to:

- Wiatrak z 1905 roku w Brzezinkach Nowych,
- Spichlerz – obiekt drewniany w Rawicy,
- Chałupa nr 65 w Tczowie,
- Dom drewniany z około 1840r. z bali półtrakowych w Wilczym Ługu.

4. GOSPODARKA

4.1. Rolnictwo

Gmina Tczów jest obszarem typowo rolniczym. Ocenia się, że około 39% ogółu ludności w wieku produkcyjnym (około 1954 osób) pracuje w sektorze rolnictwa, a poza rolnictwem 29,3%. Użytki rolne zajmują 89,8% powierzchni gminy, w tym grunty orne – 88,1%.

Jakość gleb jest dobra, przeważają gleby klasy IV. Pola w 95% są zmeliorowane. W zależności od specyfiki upraw i zbiorów płodów rolnych wyróżniamy:

- gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego (37%), które występują głównie w środkowych obszarach gminy m.in. w Bartodziejach, Tczowie, Brzezinkach Starych i Nowych, Rawicy. Są to gleby lekkie pochodzenia piasków gliniastych o dobrze wykształconym poziomie próchnicznym.,
- gleby kompleksu zbożowo – pastewnego mocnego (23%), tworzone przez gleby średnio zwięzłe i ciężkie, które są okresowo nadmiernie nawilgocone. Gleby te znajdują się głównie w południowych i południowo – wschodnich rejonach gminy,
- gleby kompleksu zbożowo – pastewnego słabego (18%), które można spotkać w części północnej gminy. Są one lekkie wytworzone z piasków. Na nich uprawia się żyto, owies, buraki cukrowe, marchew pastewną, brukiew, ziemniaki, koniczynę białą i czerwoną, wykę, łubin oraz groch,
- gleby kompleksu żytniego słabego (10,7%), które utworzone są z piasków gliniastych o nadmiernej przepuszczalności i słabej zdolności zatrzymania wody. Ich występowanie w całej gminie jest rozproszone. Głównie uprawia się na nich żyto, owies, ziemniaki, łubin, saradełę,
- gleby kompleksu żytniego bardzo słabego (11,5%), które można spotkać w rejonie północno – wschodnim. Są one ubogie w składniki odżywcze i suche dla roślin uprawnych. Plony uzależnione są od wysokości częstotliwości opadów atmosferycznych.

Tabela 2. Udział gleb ornych wg klas bonitacyjnych

Gmina Tczów	Procentowy udział gleb w klasach		
	I - III	IV	V i VI
	19	50	31

Źródło: Dane uzyskane z Urzędu Gminy Tczów

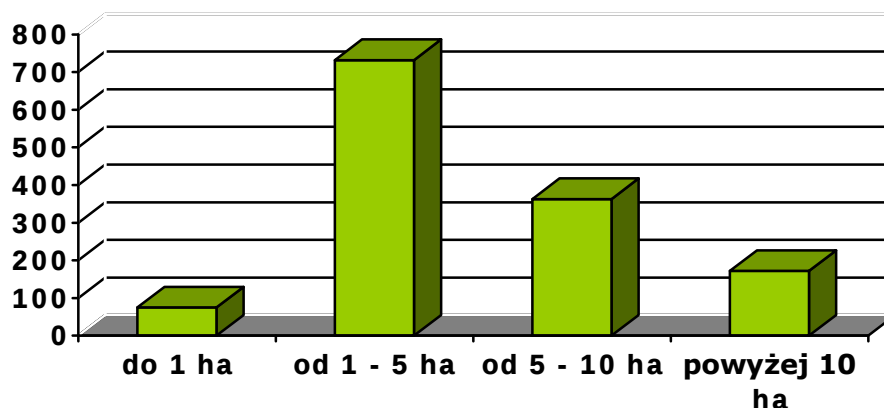
W gminie rolnictwem zajmuje się 1267 gospodarstw rolnych indywidualnych. Głównie są to małe gospodarstwa dochodzące do 5 ha (łączna liczba – 732) oraz średnie dochodzące swoją wielkością do 10 ha (363).

Tabela 3. Struktura obszarowa gospodarstw rolnych na obszarze gminy Tczów

Powierzchnia	Liczba gospodarstw
do 1 ha	75
od 1 – 5 ha	732
od 5 – 10 ha	363
powyżej 10 ha	172

Źródło: Dane uzyskane z Urzędu Gminy Tczów

Struktura obszarowa gospodarstw rolnych na obszarze gminy Tczów

Charakterystyka upraw

Ilość i jakość uprawianych płodów rolnych zależy przede wszystkim od jakości gleb występujących na obszarze gminy. Z powyższych badań wynika, że gleby są dobre jakościowo, co w konsekwencji przekłada się na jakość upraw. Ogólna powierzchnia upraw zajmuje powierzchnię 5446 ha, co stanowi 75,5% ogólnego obszaru gminy. W strukturze upraw pierwszorzędne miejsce zajmują zboża, a za nimi znajdują się ziemniaki, kukurydza i rośliny pastewne.

Tabela 4. Uprawy na terenie gminy Tczów

Rodzaj uprawy	Powierzchnia w ha
Zboża ogółem	4689
Ziemniaki	250
Kukurydza na kiszonkę	220
Pastewne	183
Truskawki	60
Warzywa gruntowe	27
Kukurydza na ziarno	10
Mieszanki motylkowych na zieloną pasję	5
Rzepak	2
Ogółem	5446

Źródło: Dane uzyskane z Urzędu Gminy Tczów

Pomoc doradcza dla rolników

W ówczesnych czasach rozwój gospodarstw rolnych oraz specyfika upraw płodów rolnych wymagają od polskiego rolnika wiedzy i wprowadzania nowocześniejszych technologii, by polska gospodarka rolna stała się konkurencyjna dla europejskiej. W tym pomagają rolnikom różnego rodzaju instytucje doradcze, które swoją wiedzą specjalistyczną i doświadczeniem dzielą się z nimi, by unowocześnić polską wieś.

Rolnicy z gminy Tczów o taką pomoc mogą się zwrócić do **Rady Powiatowej Mazowieckiej Izby Rolniczej** w Zwoleń, która swoją pomoc świadczy m.in. w zakresie:

- tworzenia lokalnego rynku rolnego oraz poprawy warunków zbytu płodów rolnych i produktów rolnych,
- działalności rolniczej wiejskiego gospodarstwa domowego oraz uzyskiwania przez rolników dodatkowych dochodów,
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób, które są zatrudnione w sektorze rolnym,
- działania na rzecz poprawy opłacalności produkcji rolnej,
- promocji eksportu produktów rolnych i leśnych,
- udzielania informacji dotyczących ekologicznej produkcji rolnej.

Inną instytucją wspierającą rozwój polskiej wsi jest **Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Oddział Powiatowy** w Zwoleniu, która udziela pomocy w formie dopłat bezpośrednich dla rolników. Ponadto udziela gwarancji i poręczeń spłaty kredytów inwestycyjnych w rolnictwie i przetwórstwie rolno – spożywczym oraz ułatwia start młodym rolnikom w tym sektorze. Przywraca potencjał produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą i/lub pożarem oraz wprowadza odpowiednie instrumenty zapobiegawcze. Najważniejszym zadaniem tejże instytucji jest dostosowywanie polskich gospodarstw rolnych do standardów unijnych.

Ponadto rolnicy z obszaru gminy mogą ubiegać się o pomoc doraźną do **Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego**, który mieści się w Zwoleniu. Świadczy on pomoc w ramach pisania wniosków o dotacje pomaga w kompletowaniu niezbędnych dokumentów.

4.2. Gospodarka pozarolnicza

Na obszarze gminy Tczów funkcjonuje 117 podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym i 3 w sektorze publicznym. Liczba osób zatrudnionych w przemyśle wynosi 87. Największy udział w strukturze funkcjonujących przedsiębiorstw gospodarczych mają firmy zajmujące się handlem i świadczeniem usług naprawczych – 58.

Ilość podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy:

▪ handel i naprawy	- 58 podmioty,
▪ działalność produkcyjna	- 2 podmioty,
▪ budownictwo	- 30 podmiotów,
▪ przetwórstwo przemysłowe	- 4 podmioty,
▪ transport, gospodarka magazynowa i łączność	- 10 podmiotów,
▪ obsługa nieruchomości i firm	- 13 podmiotów.

Do największych podmiotów gospodarczych zaliczamy:

- Odlewnia Żeliwa Rawica – zatrudnia 65 osób,
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego w Borkach – zatrudnia 22 osoby.

Oprócz tych największych zakładów można wyróżnić mniejsze, które również dobrze prosperują na terenie gminy:

- skład opału i pasz,
- zakłady dekarstwo – blacharskie,

- zakłady naprawy ciągników i maszyn rolniczych,
- zakład przerobu kasz,
- usługi ślusarskie, weterynaryjne, transportowe, stolarskie,
- stacja paliw,
- zakład piekarniczy,
- zakład ogólny – budowlany,
- zakład wyroby mebli,
- sieć sklepów ogólny – spożywczych.

W celu sprawnego funkcjonowania i rozwoju istniejących oraz przyszłych przedsiębiorstw gospodarczych niezbędne są instytucje otoczenia biznesu, które świadczą i zapewniają obsługę finansową.

Istniejące instytucje otoczenia biznesu:

- Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. Oddział w Zwoleniu filia w Tczowie,
- Urząd Pocztowy.

5. SFERA SPOŁECZNA

5.1. Struktura demograficzna

Obecnie gminę Tczów zamieszkuje 5011 osób (stan na dzień 31.03.2007r.).

Zestawiając ze sobą roczniki 2003, 2004 i 2005 można stwierdzić, że liczba ludności ulegała pewnym niewielkim wahaniom wzrostowym.

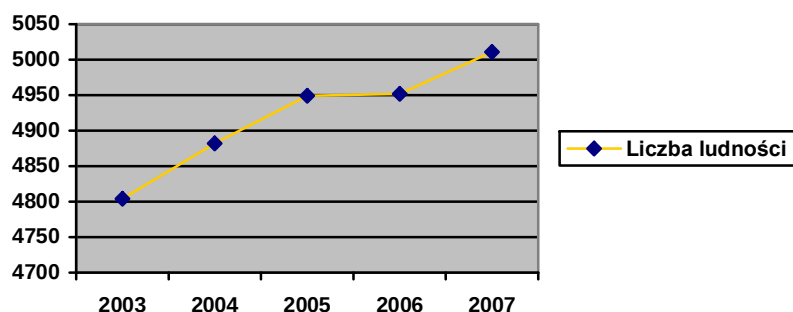
Tabela 5. Liczba ludności w latach 2003 – 2007 na terenie gminy Tczów

Rok	2003	2004	2005	2006	2007*
Liczba ludności	4804	4882	4949	4952	5011

* stan na dzień 31.03.2007r.

Źródło: Dane uzyskane z Urzędu Gminy w Tczowie i GUSu

Liczba ludności w latach 2003-2007

Liczba ludności na przestrzeni ostatnich lat uległa zwiększeniu i w dalszym ciągu utrzymuje się niewielka tendencja rosnąca.

Wskaźnik gęstości zaludnienia na obszarze gminy Tczów wynosi 69 osób/km². Dla porównania wskaźnik ten dla subregionu radomskiego ma wartość 104 osoby/km², a dla całego Mazowsza – ok. 145 osób/km².

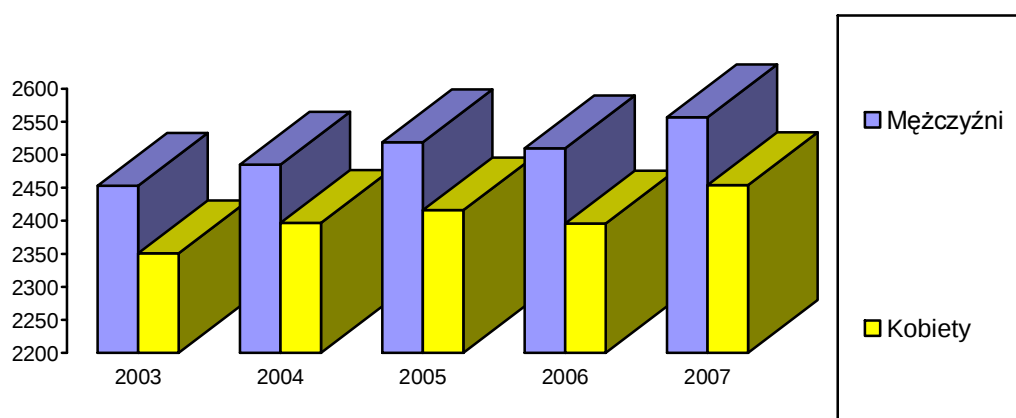
Struktura płci na obszarze gminy nie jest symetrycznie względna, ponieważ dominującą płcią są mężczyźni, których liczba przewyższa liczbę kobiet. Obecnie wskaźnik feminizacji oscyluje wokół wartości 96/100 co oznacza, że na 100 mężczyzn przypada 96 kobiet.

Tabela 6. Struktura płci ludności gminy Tczów w latach 2003-2007

Rok	Mężczyźni	Kobiety	Liczba kobiet przypadających na 100 mężczyzn:
2003	2453	2351	96
2004	2485	2397	96
2005	2519	2416	96
2006	2533	2419	96
2007	2557	2454	96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUSu i Urzędu Gminy w Tczowie

Struktura płci w latach 2003-2007

Analizując strukturę wiekową ludności w gminie Tczów uwagę przykuwa wielkość wskaźnika procentowego udziału ludności w wieku produkcyjnym, który wynosi 60,4% (3034), a najmniejszy w wieku poprodukcyjnym – 14,7%. Taka struktura korzystnie wpływa na potencjał ekonomiczny gminy.

Tabela 7. Struktura wieku w gminie Tczów

Wyszczególnienie	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
Gmina Tczów	1233	3034	744

Źródło: Dane uzyskane z Urzędu Gminy z Tczowa i GUSu

Struktura wiekowa ludności gminy Tczów (wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny) ma bardzo istotny wpływ na rozwój poszczególnych sfer życia, a także na planowane i bezpośrednie strategiczne działania i zadania władz samorządowych. Do tych najważniejszych, należących do kompetencji gminy, zaliczamy oświatę, politykę zatrudniania, lokalny rynek pracy, gospodarkę mieszkaniową i komunalną oraz pomoc społeczną.

Demografia i jej struktura istotnie wpływają na rozwój społeczno – gospodarczy całego obszaru gminy oraz jej wizerunek zewnętrzny. Społeczność lokalna ciągle musi podnosić własną świadomość i kwalifikacje zawodowe, aby sprostać wymaganiom, jakie stawia przed nimi gospodarka rynkowa.

5.2. Bezrobocie

Kwestią bezrobocia w gminie Tczów zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy z siedzibą w Zwoleniu. Na koniec kwietnia 2007r. według danych statystycznych Urzędu Pracy w gminie było 419 bezrobotnych, z czego 209 to kobiety. Obecnie stopa bezrobocia w gminie sięga wartości 13,8% (a dla całego powiatu zwoleńskiego – 19,6%).

Tabela 8. Stan bezrobocia w gminie Tczów na koniec kwietnia 2007r.

Gmina Tczów	Liczba bezrobotnych		Bezrobotni z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
	419	209	22	4

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Zwoleniu

5.3. Warunki mieszkaniowe

Według stanu na 31.12.2005r. ilość zasobów mieszkaniowych w gminie wynosiła 1210 mieszkań o łącznej powierzchni 107 194m². Ilość mieszkań będących zasobami gminy (komunalne) obecnie wynosi 15, a zakładów pracy – 3. Średnia powierzchnia jednego mieszkania wynosi 88,6m², a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę – 21,9m². Łączna liczba izb zajmowanych przez mieszkańców wynosiła 4 640.

Zasoby mieszkaniowe to przede wszystkim mieszkania indywidualne osób fizycznych, które stanowią 98,2 % ogólnej liczby mieszkań. Mieszkania będące własnością gminy – 1,2%, zakładów pracy – 0,2%, a innych podmiotów – 0,2%. Na obszarze gminy Tczów nie ma żadnych mieszkań należących do spółdzielni mieszkaniowych.

Na obszarze gminy występuje widoczny deficyt mieszkań socjalnych i dlatego priorytetem działań władz samorządowych w tym zakresie jest ich wybudowanie.

Obecna sytuacja mieszkaniowa gminy charakteryzuje się:

- brakiem mieszkalnictwa socjalnego,
- dysproporcjami w zakresie standardu mieszkań,
- niedostatecznością wyposażenia większości mieszkań w urządzenia i instalacje sanitarne – tylko 21,5% mieszkań jest z dostępem do sieci kanalizacyjnej,
- brak przeludnień w mieszkaniach.

5.4. Bezpieczeństwo publiczne

Straż Pożarna

Na terenie gminy Tczów funkcjonują cztery jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w: Bartodziejach, Tynicy, Rawicy i Tczowie, w tym dwie OSP Rawica i OSP Tczów włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego.

Stan wyposażenia wyżej wymienionych jednostek:

1. OSP Bartodzieje:

- samochód typu Żuk, typ A 15B, GAZ GRX 27005786
- gazela typu lekkiego GLM,
- komplet ubrań ochronnych i buty,
- komplet węży,
- dwie motopompy,

2. OSP Tynica:

- samochód GBAM 2/8+8 STAR 25,
- dwie motopompy,
- komplet ubrań ochronnych i buty,

3. OSP Rawica:

- samochód GBM 3/16 STAR 200,
- komplet ubrań i butów specjalistycznych,
- dwa aparaty oddechowe,
- komplet węży,

- trzy motopompy, w tym jedna pływająca,
- piła mechaniczno – spalinowa,
- piła do cięcia betonu i stali,

4. OSP Tczów:

- samochód Jelcz, rodzaj GCBA 6/32, typ 004,
- komplet ubrań i butów specjalistycznych,
- dwa aparaty oddechowe,
- komplet węży,
- trzy motopompy w tym jedna pływająca,
- piła mechaniczno – spalinowa,
- piła do cięcia betonu i stali,
- motopompa szlamowa i agregat prądotwórczy.

Jednostki na terenie gminy są ubogo wyposażone w podstawowy i zarazem w specjalistyczny sprzęt ratowniczy. W porównaniu do pozostałych najlepiej wyposażone są jednostki w Tczowie i Rawicy, ze względu na przynależność do KSRG. Są one wyposażone między innymi w aparaty oddechowe, piły mechaniczno – spalinowe oraz piły do cięcia betonu i stali. Pozostałe jednostki są niestety pozbawione takiego sprzętu. Wszystkie jednostki OSP wyposażone są w system łączności w postaci syren, a dwie tj. OSP Tczów i OSP Rawica dodatkowo posiadają pagery.

Od początku 2007 roku do końca II kwartału powstało 15 zdarzeń (a w całym powiecie zwoleńskim 258). Jest o 1 zdarzenie więcej w porównaniu do analogicznego okresu 2006r. Takie statystyki spowodowane są głównie wzrostem miejscowych zagrożeń., jakie występują na obszarze gminy.

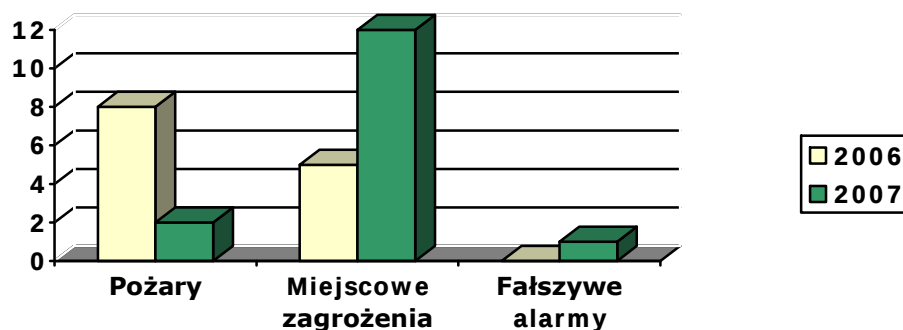
Tabela 9. Ilość zdarzeń na terenie gminy Tczów w latach 2006-2007

Gmina	Pożary		Miejscowe zagrożenia		Fałszywe alarmy		Ogółem zdarzenia	
	2006	2007 *	2006	2007 *	2006	2007 *	2006	2007 *
Tczów	8	2	5	12	0	1	14	15

Źródło: Dane z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Zwoleniu

** stan na 25.06.2007r.*

Ilość zdarzeń na terenie gminy Tczów w latach 2006-2007

Zgodnie zatwierdzonym przez Komendanta Głównego i Prezesa Zarządu Głównego ZOSP PSP systemem szkolenia członków OSP, biorących udział w działaniach ratowniczo – gaśniczych, Komenda Powiatowa PSP w Zwoleń jest organizatorem szkolenia podstawowego strażaków ratowników między innymi OSP z terenu gminy Tczów. Strażacy mają być przeszkoleni również z zakresu ratownictwa technicznego, kierowców konserwatorów sprzętu ratowniczego oraz z zakresu działań przeciwpowodziowych. Według nowego systemu szkolenia dotychczasowe ukończenie „Programu szeregowców Ochotniczych Straży Pożarnych” jest równoznaczne z ukończeniem szkolenia strażaków ratowników OSP część I. Aby osoby te mogły nadal uczestniczyć w działaniach ratowniczo – gaśniczych, muszą ukończyć w ciągu trzech lat ukończyć szkolenie strażaków ratowników OSP część II. W roku 2007 Komenda Powiatowa PSP w Zwoleń planuje przeprowadzić między innymi dla jednostek OSP z obszaru gminy Tczów uzupełniające szkolenia strażaków ratowników OSP część II w terminie 22 – 29 października 2007r.

W najbliższym czasie planuje się wyposażyć wszystkie jednostki OSP na terenie gminy Tczów, które są wyznaczone do działań ratowniczo - gaśniczych w zestawy ratownictwa medycznego PSP R-1 i sprzęt ochrony dróg oddechowych oraz radiotelefony.

Policja

W gminie Tczów nie ma żadnego komisariatu Policji. Obszar gminy jest obsługiwany przez Komisariat Policji w Kazanowie.

Tabela 10. Sporządzenie liczbowe sporządzonych wniosków o ukaranie

Wykroczenia	2004	2005	2006
przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	11	15	9
przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	22	19	17
przeciwko mieniu	1	2	5
przeciwko obyczajowości publicznej	1	1	3
przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia	0	0	0
przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości	2	12	4
inne	3	5	8
Razem	40	54	46

Źródło: Dane uzyskane z Komisariatu Policji w Kazanowie

Tabela 11. Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych

Wykroczenia	2004	2005	2006
przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	4	4	7
przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	52	49	82
przeciwko mieniu	1	1	0
przeciwko obyczajowości publicznej	0	0	3
przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia	0	0	4
przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości	3	15	7
inne	8	3	14
Razem	70	72	117

Źródło: Dane uzyskane z Komisariatu Policji w Kazanowie

Stan bezpieczeństwa na drogach

Na drogach gminnych nadzorowanych przez Komisariat Policji w Kazanowie w 2006r. wystąpiło 6 wypadków drogowych, które nie były wypadkami śmiertelnymi.

Tabela 12. Wypadki drogowe na terenie gminy Tczów

Nazwa miejscowości	Ilość wypadków		
	2004	2005	2006
Bartodzieje	2	3	1
Rawica Kolonia	0	0	1
Janów	3	0	4
Razem	5	3	6

Źródło: Dane według statystyk Komisariatu Policji w Kazanowie

Na obszarze gminy Tczów w 2006r. zanotowano 29 kolizji drogowych.

5.5. Opieka zdrowotna

Ogólnym celem podstawowej opieki zdrowotnej jest poprawa i zachowanie stanu zdrowia społeczności lokalnej, która zamieszkuje dany obszar. Jej funkcjonowanie ma zapewnić dobry stan zdrowia w miejscu pracy i nauki.

Na obszarze gminy za opiekę zdrowotną i ochronę zdrowia odpowiedzialny jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminy Tczów.

Środki na działalność SP ZOZ pochodzą ze sprzedaży usług finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia, od osób prywatnych (pacjentów) za odpłatne usługi medyczne oraz mogą pochodzić z dotacji Gminy głównie na zakup sprzętu medycznego oraz na realizację zadań zleconych przez Gminę.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminy Tczów świadczy usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej za pomocą komórek organizacyjnych:

- 1) Poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej,
- 2) Poradnia lekarza rodzinnego,
- 3) Poradnia pielęgniarki i położnej środowiskowej,
- 4) Poradnia pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej,
- 5) Gabinet medycyny szkolnej,
- 6) Punkt szczepień,
- 7) Gabinet zabiegowy oraz w zakresie ginekologii i położnictwa za pomocą poradni ginekologicznej.

W placówce zatrudnia się lekarza rodzinnego w pełnym wymiarze czasu pracy oraz w godzinach popołudniowych wymiennie 3 lekarzy pediatrów, lekarza chorób wewnętrznych oraz 2 lekarzy o specjalizacji ginekologia i położnictwo. Zatrudnia się także 4 pielęgniarki oraz rejestratorkę.

W gminie liczba pacjentów korzystających z opieki zdrowotnej wynosi 3340 osób. W lokalu o powierzchni 342 m² funkcjonuje także prywatna apteka. Na terenie gminy prowadzona jest także prywatna praktyka lekarska o specjalności stomatologia.

5.6. Pomoc społeczna

Instytucja, która realizuje działania i zadania z zakresu pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tczowie. Pomocą społeczną na obszarze omawianej gminy objętych jest 200 rodzin (431 osób).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych i specjalnych celowych, dożywiania dzieci w szkołach, specjalistycznych usług opiekuńczych.

Tabela 13. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w gminie Tczów w 2006 r.

Wyszczególnienie	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	431	200	897
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych (bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę)	7	7	16
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę)	429	198	894
W tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	0	17	82
W tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	0	6	14

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tczowie

Ponadto GOPS w Tczowie realizuje zadania na podstawie ustawy o pomocy społecznej, o dodatkach mieszkaniowych, zaliczce alimentacyjnej, o świadczeniach rodzinnych oraz o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych.

Pomoc społeczna świadczona jest przede wszystkim osobom, które dotknięte są m.in.: ubóstwem, sieroctwem, alkoholizmem, bezdomnością, bezrobociem, niepełnosprawnością, długotrwałą lub ciężką chorobą, bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, brakiem umiejętności młodzieży w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu placówki opiekuńczo – wychowawczej.

Tabela 14. Powody przyznania pomocy w 2006r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
ubóstwo	143	639
bezrobocie	119	511
niepełnosprawność	50	209
długotrwała bądź ciężka choroba	52	196
bezradność w sprawach opiekuńczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	60	349
przemoc w rodzinie	0	0
alkoholizm	29	149
trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tczowie

Duże znaczenie dla osób ubogich mają zasiłki celowe, które GOPS przyznaje jednorazowo na pokrycie podstawowych potrzeb bytowych takich jak: odzież, pokrycie wydatków powstałych w wyniku zajścia zdarzenia losowego, posiłki, żywność, opał, koszty pogrzebu. Owe zasiłki celowe są przyznawane w postaci pieniężnej bądź w naturze.

5.7. Oświata i wychowanie

Gmina Tczów zarządza 4 placówkami szkół podstawowych i 1 gimnazjum, które mieszczą się w 4 budynkach:

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Brzezinkach Starych (100 uczniów, 13 nauczycieli),
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Janowie (79 uczniów, 9 nauczycieli),
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Rawicy (125 uczniów, 12nauczycieli),
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Tczowie (395 uczniów, 33 nauczycieli):
 - Publiczna Szkoła Podstawowa w Tczowie,
 - Publiczne Gimnazjum w Tczowie.

W szkołach podstawowych znajduje się 580 miejsc, a aktualnie uczęszcza 467 uczniów (łącznie z klasami „0”). Natomiast gimnazjum jest 270 miejsc i obecnie uczęszcza do niego 231 uczniów. W tych placówkach oświatowych łącznie zatrudnionych jest 63 nauczycieli pełnoetatowych (44 nauczycieli w szkołach podstawowych i 19 w gimnazjum) oraz 16 pracowników niepedagogicznych. Średnia liczebność uczniów w owych typach placówkach oświatowych wynosi 18,1.

Przy szkołach podstawowych w Tczowie, Janowie, Rawicy funkcjonują 4 oddziały klas „0”.

Ogólny stan techniczny gminnych placówek oświatowych jest dobry i nie stanowi zagrożenia dla zdrowia i życia uczniów. Wszystkie szkoły posiadają boiska szkolne (dwie szkoły posiadają pełnowymiarowe sale gimnastyczne). Szkoły wyposażone są również w sale komputerowe z łączem internetowych.

Zakup komputerów został sfinalizowany dzięki środkom pieniężnym Urzędu Gminy, szkół oraz pozyskanych przez Urząd Gminy z MEN.

W powyższych szkołach aktywnie działają kółka dydaktyczne, w których uczniowie rozwijają swoje zainteresowania i umiejętności z zakresu matematyki, informatyki, teatru i muzyki, sportu, Unii Europejskiej. Szkoły aktywnie propagują hasła ochrony środowiska i biorą udział w konkursach ekologicznych nie tylko o charakterze regionalnym, ale również ogólnopolskim. Jednak największe sukcesy uczniowie odnoszą w zawodach sportowych, w których bardzo chętnie uczestniczą.

Na obszarze gminy funkcjonuje system stypendialny, dzięki którym uczniowie ze szkół podstawowych i gimnazjum mogą ubiegać się dofinansowanie na poczet dalszej kontynuacji nauki. O stypendium szkolne może ubiegać się uczeń, który znajduje się w trudnej sytuacji materialnej spowodowanej bezrobociem opiekunów prawnych, niepełnosprawnością, ciężką lub długotrwałą chorobą, wielodzietnością, brakiem umiejętności wypełniania funkcji wychowawczo – opiekuńczych, alkoholizmem bądź narkomanią, różnymi zdarzeniami losowymi. O taką pomoc materialną może również ubiegać się uczeń, którego sytuacja materialna wynika z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Stypendium szkolne nie może być przeznaczone na wsparcie materialne rodzin uczniów, ale tylko na wyrównanie ich szans edukacyjnych. Pomoc polega na refundowaniu kosztów edukacyjnych poniesionych przez rodziców poprzez dostarczenie rachunków i faktur.

Formami stypendium szkolnego są:

- całkowite lub częściowe pokrycie kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych wyrównawczych i realizowanych poza szkołą,
- pomoc rzeczowa o charakterze edukacyjnym,
- całkowite lub częściowe pokrycie kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz słuchaczy kolegów nauczycielskich, nauczycielskich kolegów języków obcych i kolegów pracowników służb społecznych (np. opłat za internat, bursę, biletów miesięcznych itp.),

Inną formą dofinansowania nauki uczniów z terenu gminy są zasiłki szkolne przyznawane jednorazowo bądź najwyżej dwa razy w roku szkolnym, o ile zdecyduje Wójt Gminy. Jest ono przyznawane niezależnie od otrzymanego stypendium szkolnego. Formą zasiłku szkolnego jest świadczenie pieniężne na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub pomoc rzeczowa o charakterze edukacyjnym.

Obecna baza oświatowa na obszarze gminy Tczów odpowiada potrzebom i wymaganiom w zakresie kształcenia i rozwoju dzieci i młodzieży. Przez ostatnie kilka lat placówki szkolne przeprowadzały modernizacje budynków i zwiększały wyposażenie. Ponadto kadra pedagogiczna w dalszym ciągu podnosi własne kwalifikacje zawodowe (zatrudnieni są nauczyciele nauczający dwóch przedmiotów), aby skuteczniej przekazywać potrzebną wiedzę dydaktyczną.

Aktywność kulturalna i społeczna

Aktywność kulturowa, sportowa i społeczna na obszarze gminy może przybierać różne formy. W tym zakresie możemy wyróżnić instytucje i organizacje o działalności kulturowej i społecznej, ośrodki sportu i rekreacji, stowarzyszenia działające na rzecz kultury i sportu.

Na obszarze omawianej gminy nie występują żadne domy kultury, oraz muzea. Najbliższy ośrodek kultury znajduje się w Zwoleniu i Czarnolesie. Gmina pozbawiona jest Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji. Jedynie w szkołach podstawowych występują izby pamięci ku czci pomordowanych mieszkańców w czasie II Wojny światowej i nie tylko.

O wychowanie oświatowe i intelektualne dzieci i młodzieży dba Gminna Biblioteka Publiczna w Tczowie. Od początku swego istnienia kompletuje książki obejmujące wszystkie dziedziny wiedzy, które przeznaczone do szerokiego grona czytelników. Obecnie jej księgozbiór liczy 15980 woluminów

Biblioteka sprawuje opiekę merytoryczną nad jedną filią, która znajduje się w Brzezinkach Starych (liczy woluminów – 7194).

Organizacją imprez kulturalnych zajmują się władze gminy, a w szczególności Wydział ds. Edukacji i Kultury. Corocznie w czerwcu odbywa się festyn rodzinny. Dodatkowo organizowane są rozgrywki piłkarskie w ramach klasy B. Co roku organizowane są także obchody świąt narodowych upamiętniające ważne dla naszego państwa wydarzenia. Społeczność lokalna upamiętnia kolejne rocznice pomordowanych na obszarze gminy.

II. ANALIZA SWOT

Bardzo istotnym elementem stanowiącym podstawę opracowania i sformułowania planowania strategicznego jest diagnoza prospektywna, która umożliwia przeprowadzenie oceny aktualnego stanu gminy i wskazanie głównych problemów i kierunków rozwoju.

Diagnoza prospektywna jest próbą zrelacjonowania przyszłości, która swoje źródło ma w stanie aktualnym. W tejże diagnozie bierze się pod uwagę przede wszystkim te czynniki, które determinująco wpływają na rozwój i podjęte działania.

Gmina Tczów już osiągnęła pewien stopień rozwoju, jaki był zakładany w poprzednich dokumentach planistycznych. Dzięki temu stała się przyjazna swoim mieszkańcom i inwestorom. W gminie można zauważyć zdecydowaną poprawę infrastruktury technicznej w zakresie sieci wodociągowej i stopniowo w kanalizacyjnej. Widać również stopniową poprawę stanu dróg gminnych, których modernizacja jest także zapowiedziana w najbliższym okresie planowania strategicznego.

To, czy władze gminy w pełni wykorzystają potencjał społeczno – gospodarczy w niej drzemiący dla dalszego rozwoju, zależy od wielu istotnych czynników, które mogą przybrać postać szans a nawet zagrożeń. W tym celu gmina musi wykorzystywać własne mocne strony, a niwelować do maksimum słabe. Dlatego konieczne jest przeprowadzenie analizy SWOT, która kompleksowo określa i bada aktualną oraz perspektywiczną pozycję gminy.

Analiza SWOT jest bardzo popularną metodą analityczną w celu uporządkowania informacji o jej przedmiocie. Stosuje się ją we wszystkich obszarach planowania strategicznego jako instrument pierwszego etapu analizy strategicznej. Ułatwia ona zidentyfikowanie problemów i przeszkód istniejących w gminie, potencjał i szanse, jakie może wykorzystać, by stać się konkurencyjną dla innych jednostek samorządowych.

Metoda analityczna SWOT umożliwia klasyfikację posiadanych informacji o gminie na cztery grupy strategiczne: mocne strony (**Strengths**), słabości (**Weaknesses**), szanse (**Opportunities**) i zagrożenia (**Threats**).

Wyżej wymienione pojęcia należy rozumieć jako:

Atut -	walory gminy, które w sposób pozytywny wyróżniają ją w otoczeniu i spośród konkurencyjnych jednostek terytorialnych; uwarunkowania i potencjał wewnętrzny, który sprzyja rozwojowi strategicznemu,
Słabości -	uwarunkowania wewnętrzne, które są konsekwencją ograniczeń zasobów i oceniane negatywnie z uwagi na realizację celów,
Szanse -	korzystne zjawisko zewnętrzne i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju oraz osłabiają zagrożenia;
Zagrożenia -	wszystkie czynniki zewnętrzne, które postrzegane są jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania.

W wyniku przeprowadzonej analizy otrzymujemy cztery grupy: silnych stron gminy, które należy wzmacniać, słabych stron, które trzeba niwelować, szans, które należy wykorzystywać oraz zagrożeń, których należy unikać.

Mocne strony i słabości, które tkwią wewnątrz omawianej jednostki samorządowej i w jej najbliższym otoczeniu, mają charakter endogeniczny. Natomiast szanse i zagrożenia to uwarunkowania zewnętrzne, które mają znaczący wpływ na rozwój i działania strategiczne gminy.

ANALIZA SWOT

SFERA SPOŁECZNA

Mocne strony	Słabe strony
dobrze ukształtowana sieć osadnicza	stosunkowo niski poziom wykształcenia mieszkańców
zaangażowanie władz gminny w sprawy społeczności lokalnej	deficyt nowych miejsc pracy
aktywność mieszkańców	emigracja młodych wykształconych ludzi do większych aglomeracji miejskich
zagwarantowana podstawowa opieka medyczna i społeczna w postaci istniejącego ośrodka zdrowia i pomocy społecznej	brak posterunku policji na terenie gminy
dobrze rozwinięta baza oświatowa	brak mieszkalnictwa socjalnego
dobrze wyposażone sale lekcyjne gminnych szkół wraz łączem internetowym	niedostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych

Szanse	Zagrożenia
środki krajowe i unijne na realizację inwestycji	starzenie się społeczeństwa
dofinansowanie zewnętrzne na rozwój zasobów ludzkich	wzrost bezrobocia wśród osób młodych
zmniejszenie bezrobocia poprzez napływ obcego kapitału	patologie społeczne
	duże nakłady finansowe na budowę mieszkalnictwa socjalnego

SFERA GOSPODARCZA

Mocne strony	Słabe strony
▪ tradycje rolnicze	▪ rozdrobnienie gospodarstw rolnych
▪ sprzyjające warunki dla rozwoju rolnictwa	▪ brak rynków zbytu na płody rolne
▪ korzystne warunki przyrodnicze do produkcji zdrowej żywności	▪ niechęć ludzi młodych do pracy w rolnictwie
▪ istniejące tereny przeznaczone dla nowych inwestorów	▪ mała liczba zakładów pracy
▪ istniejąca drobna przedsiębiorczość	▪ brak napływu obcego kapitału
▪ duża liczba ludności w wieku produkcyjnym	▪ małe zainteresowanie nowymi technologiami i metodami ekologicznymi w rolnictwie
	▪ brak grup producenckich zrzeszających rolników i lokalnych przedsiębiorców
	▪ słabo rozwinięta sieć usług dla społeczności lokalnej

Szanse	Zagrożenia
▪ produkcja biopaliw	▪ konkurencyjność rynku unijnego dla polskich produktów rolnych
▪ nowy okres programowania 2007 – 2013 szansą na rozwój rolnictwa i sektora MŚP	▪ brak opłacalności produkcji rolnej
▪ stworzenie atrakcyjnej oferty biznesowej w celu pozyskania nowych inwestorów	▪ niestabilna polityka rządu i częste zmiany w przepisach prawnych
▪ zapotrzebowanie na zdrową żywność w Polsce i Europie	▪ wysokie nakłady finansowe na produkcję rolną, co przekłada się na jej nieopłacalność i nierentowność gospodarstw rolnych
▪ Unia Europejska nowym rynkiem zbytu dla płodów rolnych polskiej gospodarki	
▪ rozwój i promocja przetwórstwa rolno – spożywczego	
▪ uświadamianie rolników o nowych ekologicznych metodach uprawy roli	
▪ rozwój produkcji rolnej	

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Mocne strony	Słabe strony
▪ rozwinięta sieć telekomunikacyjna	▪ brak sieci gazowej na terenach wiejskich
▪ dobry stan dróg gminnych	▪ bardzo mała liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacyjnej
▪ przeprowadzany proces skanalizowania gminy	▪ brak przydomowych oczyszczalni ścieków
▪ wysoki stopień zwodociągowania terenów gminy	▪ brak zorganizowanej zbiórki odpadów budowlanych i wielogabarytowych
▪ ciągle zapotrzebowanie mieszkańców na inwestycje w sferze infrastruktury technicznej i drogowej	▪ brak usystematyzowanej gospodarki odpadami
▪ dobre uzbrojenie gospodarstw domowych w sieć energetyczną	▪ brak wysypiska na odpady przemysłowe i komunalne

Szanse	Zagrożenia
▪ środki krajowe i unijne na rozbudowę infrastruktury technicznej i komunikacyjnej w ramach nowego okresu programowania 2007-2013	▪ skomplikowane przepisy i procedury pozyskania dofinansowania na przeprowadzane inwestycje
▪ polityka rządu ukierunkowana na rozwój obszarów wiejskich na mocy opracowanych ku temu programów operacyjnych	▪ niskie dochody budżetu gminy, aby z własnych środków modernizować i rozbudowywać infrastrukturę techniczną i drogową
▪ współpraca z innymi jednostkami samorządowymi na zasadach partnerstwa	
▪ rozwój informatyzacji i telekomunikacji	

Główne wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy SWOT

Analiza i ocena stanu obecnego gminy Tczów a także uwarunkowań rozwojowych pozwala dokładnie dostrzec i uwypuklić problemy i przeszkody, które gmina musi niwelować, aby zapewnić zrównoważony swój rozwój.

Impet rozwoju omawianego obszaru, jaki został sprecyzowany w niniejszej Strategii, jest uzależniony przede wszystkim od umiejętnego wykorzystywania sprzyjających czynników rozwojowych. Władze gminy muszą również likwidować przeszkody, które utrudniają dalszy pozytywny postęp.

Na podstawie uprzednio przeprowadzonej analizy stanu obecnego gminy Tczów, można wskazać słabe strony, które hamują dalszy jej rozwój. Są to:

- bezrobocie i ubożenie społeczeństwa,
- brak sieci gazowej,
- wysokie nakłady finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz zbyt nadmierne koszty jej prowadzenia,
- brak systemu preferencji (tj. niskooprocentowanych kredytów, ulg) dla osób inwestujących w rolnictwie i w różnych branżach przemysłowych,
- niska świadomość o ekologicznych metodach uprawy artykułów rolnych,
- niestabilna polityka państwa przekładająca się na nieopłacalność produkcji rolnej,
- brak akcji promującej walory przyrodnicze i kulturowe gminy,
- brak napływu obcego kapitału, który rozwinąłby sektor społeczno – ekonomiczny gminy,
- odpływ wykształconej młodzieży do większych ośrodków miejskich, a nawet do innych krajów Unii Europejskiej.

Powyżej wymienione słabe strony gminy nie przyćmiewają atutów i mocnych stron, jakimi dysponuje gmina. Tymi atutami są zasoby tkwiące w społeczności lokalnej i potencjałe gospodarczym regionu. Niezwykle ważną wartością gminy jest solidarna odpowiedzialność społeczności lokalnej za rozwój swojej małej ojczyzny.

III. SCENARIUSZE ROZWOJU GMINY TCZÓW

Niezbędnym elementem do opracowania prognostycznej wizji omawianej gminy jest wnikliwa analiza stanu aktualnego i jej ocena poprzez wyszczególnienie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, które towarzyszą jej rozwojowi. Kolejnym bardzo istotnym składnikiem dla sformułowania futurystycznej wizji i scenariusza przyszłego rozwoju gminy jest realnie występujący układ barier i przeszkód (wewnętrzny i zewnętrzny), który determinuje jej dalszy postęp.

Gmina nie tylko opiera się na relacjach wewnętrznych, ale przede wszystkim na stosunkach z otoczeniem, które istotnie wpływają na nią. Nie pozostaje w odosobnieniu i izolacji. Na ewolucję i postęp gminy Tczów przez okres obowiązywania *Strategii* oddziaływać będzie wiele przeróżnych i rozmaitych czynników takich jak:

- rozwój polskiej gospodarki w aspekcie członkostwa w Unii Europejskiej,
- realizacja i skuteczność własnych przedsięwzięć i możliwości tkwiących w gminie,
- polityka regionalna polskiego rządu w odniesieniu do obszarów, którym grozi proces marginalizacji.

Każdy z wyżej wymienionych czynników może mocniej bądź słabiej ingerować wewnątrz gminy i różnie kształtować jej dalszy rozwój.

Scenariusz rozwoju gminy Tczów ma przede wszystkim na celu wybór wariantu polityki rozwojowej, jej celów i priorytetów. Ma on charakter wizji przyszłości gminy, która zakłada domniemany obraz pragnień i dążeń mieszkańców. Gwarantuje wyobrażenie gminy zintegrowanej zewnętrznie i wewnętrznie.

Niniejsze opracowanie strategiczne zawiera katalog najważniejszych instrumentów i czynników, które znacząco oddziałują na scenariusz zagrożeń i szans. Podłożem do ich wypracowania są założenia brzegowe, które są niezbędnym ich elementem. Wykazują one pewne prawdopodobieństwo przebiegu i rezultatów realizacji zaplanowanych zadań. Jednakże scenariusz szans nie zakłada osiągnięcia stanu idealnego, a scenariusz zagrożeń – wizji katastroficznej.

Założenia brzegowe

Niezwykle znaczącymi czynnikami zewnętrznymi mającymi dość istotny wpływ na dalszy rozwój i przyszłość gminy Tczów są:

- członkostwo Polski w strukturach Unii Europejskiej – korzystanie z pomocy finansowej w ramach funduszy strukturalnych i funduszu spójności w ramach programów operacyjnych opracowanych na nowy okres programowania 2007–2013 w celu dofinansowania przewidzianych projektów inwestycyjnych,
- dostępność do funduszy strukturalnych i funduszu spójności:
 - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
 - Europejski Fundusz Społeczny,
 - Europejski Fundusz Rolny Rozwój Obszarów Wiejskich,

- konkurencyjność rolnictwa i przemysłu na rynku unijnym co wiąże się z nakładami finansowymi, wprowadzeniem nowszych technologii i unowocześnieniem tych gałęzi gospodarki,
- proces intensywnej współpracy międzynarodowej polskich samorządów,
- wdrożenie kompleksowej polityki regionalnej państwa i połączenie jej z regionalnymi strategiami rozwoju oraz Strategią Rozwoju Kraju w odniesieniu do sektorów:
 - rozwoju regionalnego,
 - rozwoju transportu,
 - ochrony środowiska naturalnego,
 - rolnictwa i obszarów wiejskich,
 - zatrudnienia i zasobów ludzkich.

Scenariusz szans

W owym scenariuszu przyjmuje się pozytywną konfigurację czynników zewnętrznych i atutów samej gminy, które będą ponosić odpowiedzialność za należytą i korzystną wizję omawianego obszaru.

Elementem pozytywnym takiego scenariusza jest możliwość korzystania z dofinansowania z Unii Europejskiej na przewidziane i realizowane inwestycje w zakresie infrastruktury technicznej, drogowej, ekonomicznej i społecznej. Dzięki funduszom zewnętrznym władze gminy mogą realizować przedsięwzięcia inwestycyjne odnośnie ochrony środowiska, turystyki i rekreacji, które pozytywnie wpłyną na promocję i wizerunek gminy.

Zakłada się, że w okresie kiedy będzie obowiązywała *Strategia* wzrosną nakłady finansowe na nowe inwestycje (budżet gminy będzie wspomagany pieniężnie dzięki budżetowi kraju i środkom unijnym). Gmina stanie się bardziej otwarta na nowych inwestorów, chcących tu pomnażać swój kapitał. To oni głównie przyczynią się do ożywienia rynku lokalnego a tym samym do zwiększenia zatrudnienia i polepszenia warunków życia tej społeczności.

Walory i bogactwo środowiska naturalnego są bardzo dobrym podłożem do rozwoju turystyki i rekreacji na tym obszarze. Dlatego gmina Tczów pod tym względem stwarza bardzo dobre warunki do rozwoju tych funkcji. Propagując zdrowy tryb życia i obraz polskiej wsi powstaną gospodarstwa agroturystyczne, które dla swoich gości przygotowywać będą moc atrakcji. Profesjonalna i skutecznie przeprowadzona promocja ziemi tczowskiej stwarza szansę na aktywizację zawodową w sektorze turystycznym dla mieszkańców.

Zakładany scenariusz szans ma okazję sprawdzić się i urzeczywistnić, ale tylko wtedy, gdy w jego realizację będą zaangażowane władze gminy i sami mieszkańcy. Intensyfikacja wszystkich sił i potencjału drzemącego w gminie ma przysłużyć się zmianie i poprawie istniejącej sytuacji społeczno – ekonomicznej gminy Tczów, by stała się ona bardziej konkurencyjna w subregionie radomskim i w województwie mazowieckim.

Scenariusz zagrożeń

Wśród czynników zewnętrznych są również takie, które hamująco i negatywnie oddziałują na rozwój gminy. Głównie dotyczy się to sfery społecznej i gospodarczej, gdyż wzajemnie oddziałują na siebie i uzależniają. Obie współdziałając niekorzystnie na rozwój omawianego obszaru przyczyniają się do pejoratywnego wizerunku gminy chociażby w postaci emigracji młodych i wykształconych ludzi do większych ośrodków miejskich w celach zarobkowych i lepszych perspektyw życiowych. Zagrożeniem w tym zakresie są różne negatywne następstwa w życiu społecznym, które związane są z licznymi patologiami i ze wzrostem przestępczości w gminie. Ponadto mogą one wywołać tendencję do dalszego wzrostu liczby osób bezrobotnych a tym samym do ubożenia społeczności lokalnej.

Negatywne oddziaływanie czynników zewnętrznych może również przyczynić się do pogłębiania deficytu i słabego rozwoju gospodarki lokalnej, a to wiąże się z brakiem napływu obcego kapitału i nowych inwestycji. Jeśli w najbliższych latach nie nastąpi rozwój przedsiębiorczości, to w gminie wyniknie potrzeba zlikwidowania instytucji otoczenia biznesu.

Jednak taki scenariusz zagrożeń ma szansę nie sprawdzić się. Od tego czy tak się stanie czy nie, zależy tylko od władz gminy i jej mieszkańców, którzy za nią odpowiadają jako za swoją małą ojczyznę.

IV. MISJA I WIZJA ROZWOJU GMINY TCZÓW

MISJA ROZWOJU GMINY TCZÓW

Misję rozwoju określa się jako intencję władz samorządowych, co do kierunków przyszłego rozwoju gminy. Formułuje pozytywny i perspektywiczny obraz gminy, a także informuje lokalną społeczność o wspólnych wartościach i przekonaniach w ramach podejmowanych zadań i działań. Definiuje realną i faktyczną chęć osiągnięcia stanu idealnego w określonym horyzoncie czasowym w oparciu o własny potencjał i możliwości oraz o warunki stworzone przez otoczenie zewnętrzne.

Podstawowym warunkiem, który ma bardzo istotny wpływ na przyszły kształt i rozwój gminy Tczów, jest członkostwo Polski w Unii Europejskiej. Proces integracji z Unią władze gminy muszą wykorzystać jak najlepiej w ramach wyremontowanej infrastruktury drogowej, rozbudowanej i usprawnionej infrastruktury technicznej, unowocześnionej gospodarki, wykształconej i wykwalifikowanej kadry pracowniczej oraz aktywnej społeczności lokalnej.

W poprzedniej części *Strategii Rozwoju Gminy Tczów* została przeprowadzona wnikliwa diagnoza stanu obecnego gminy. Tę analizę wykonuje się głównie po to, aby zdefiniować i wyznaczyć przyszłą wizję i misję, a w dalszej kolejności cele i zadania strategiczne, które ma zrealizować gmina.

Misja określa, jaki wizerunek powinna osiągnąć gmina w perspektywie następnych lat i jakie priorytety władz samorządowych są objęte działaniem na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Ma ona postać sentencji, złotej myśli, która precyzyjnie ujmuje planowane kierunki działania.

Na podstawie przeprowadzonych konsultacji z przedstawicielami władz Urzędu Gminy w Tczowie i społeczności lokalnej zdefiniowane następującą misję:

HARMONIJNY ROZWÓJ GMINY TCZÓW GWARANTUJĄCY ZATRUDNIENIE I WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW Z ZACHOWANIEM KULTURY LUDOWEJ I DZIEDZICTWA HISTORYCZNEGO

Tak sformułowana misja ma być lekarstwem na poprawę sytuacji społeczno – ekonomicznej gminy. Ma wzmocnić i ulepszyć jej rozwój, by w przyszłości stać się konkurencyjną gminą w stosunku do innych gmin na obszarze powiatu zwoleńskiego i nie tylko. Skonsolidowane są w niej aspiracje i dążenia mieszkańców do poprawy własnych warunków bytowych poprzez wzrost gospodarczy i zatrudnienie nie tylko w sektorze rolnym.

WIZJA ROZWOJU GMINY TCZÓW

Wizja gminy Tczów powinna być wyrazem ambicji społecznych i odpowiadać twórczym wyobrażeniom przyszłości. Ponadto powinna umocnić pozycję i atrakcyjność gminy, a niwelować i eliminować wszelkie zagrożenia i przeszkody, które mogą negatywnie wpłynąć na dalszy jej rozwój.

Do końca 2015 roku gmina zostanie w pełni wyposażona w infrastrukturę techniczną (rozwinięta sieć wodociągowa i kanalizacyjna), dzięki czemu znacznie poprawią się warunki bytowe jej mieszkańców. Ponadto poprawie ulegnie stan i sieć dróg gminnych.

Gmina Tczów dzięki racjonalnemu planowaniu strategicznemu i wykorzystaniu wewnętrznego i zewnętrznego potencjału stanie się atrakcyjnym terenem dla nowych inwestorów, pragnących zainwestować tu swój kapitał między innymi w sektorze przetwórstwa rolnego i usług. Sektor małych i średnich przedsiębiorstw będzie dynamicznie rozwijał się dzięki stworzonemu przez władze gminy systemowi preferencji i ulg w celu przyciągnięcia inwestorów, co w konsekwencji prowadzić będzie do tworzenia nowych miejsc pracy. Ten system również pozytywnie wpłynie na dochody budżetu gminy.

Sektor gospodarki rolnej zostanie wzbogacony o wysoko rozwinięte rolnictwo ekologiczne. Gospodarstwa ekologiczne będą produkować zdrową żywność i inne płody rolne, które staną się towarem konkurencyjnym na rodzimym i europejskim rynku. Dzięki takim gospodarstwom zdrowa żywność stanie się bardziej popularniejsza i trafi do większego grona odbiorców.

Problem przemian systemowych i technologicznych w rolnictwie zostanie załagodzony dzięki dofinansowaniu krajowemu i unijnemu, który przeobrazi polską wieś w bardziej nowoczesną.

Gmina Tczów w dalszej perspektywie czasowej będzie rozwijać się jako nowoczesna gmina rolnicza z detalami uprzemysłowienia i urbanizacji. Będzie nastawiona jak najbardziej na rozwój przedsiębiorczości. Społeczności lokalnej i napływowej zostanie zagwarantowany wysoki poziom jakości życia poprzez ochronę zdrowia, oświaty i kultury, bezpieczeństwo i porządek. Tradycje i kultura ludowa będzie promowana i propagowana chociażby dzięki utworzonemu Domu Ludowemu w Bartodziejach.

Władze gminy wraz z mieszkańcami będą aktywnie pracować nad wizerunkiem własnej „małej ojczyzny”, by żyło im się lepiej i piękniej.

V. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU

Priorytetem wśród wszystkich zadań wykonywanym przez władze Urzędu Gminy w Tczowie jest opracowanie niezbędnych i nieodzownych dokumentów planistycznych, które odpowiadają za zrównoważony rozwój owej gminy. Strategia jest dokumentem, który kompleksowo określa podstawowe kierunki rozwoju tejże jednostki samorządowej przy uwzględnieniu najlepszych jej walorów i potencjału oraz szans tkwiących w zewnętrznym otoczeniu minimalizując istniejące zagrożenia i przeszkody.

Władze lokalne posiadając strategię rozwoju mogą przystąpić do racjonalnego działania strategicznego w długim okresie. Posiadanie strategii rozwoju obniża w znacznym stopniu poziom ryzyka dla potencjalnych inwestorów, co czyni gminę Tczów bardziej konkurencyjną.

Plan Rozwoju Lokalnego

Jednym z pierwszych dokumentów planistycznych, jaki planują opracować władze Urzędu Gminy Tczów jest Plan Rozwoju Lokalnego.

Dokument ten jest kluczowym instrumentem, który wspiera zarządzanie na poziomie samorządu. Określa rozwój społeczno – ekonomiczny gminy, wskazuje cele i kierunki zaangażowania środków z funduszy unijnych, krajowych i środków własnych gminy.

Określa nie tylko ogólne cele, ale także konkretne zadania, terminy ich realizacji oraz sposoby finansowania. Dzięki temu poszerzone są możliwości inwestycyjne, zapewnia koncentrację inwestycji, co przekłada się na zwiększenie szybkości ich realizacji przy równoczesnym zmniejszaniu kosztów.

Plan Odnowy Miejscowości Bartodzieje

Kolejnym dokumentem opracowanym przez władze Urzędu Gminy Tczów jest Plan Odnowy Miejscowości Bartodzieje.

Ten dokument stanowi podstawę działań zmierzających do wprowadzenia w życie celów strategicznych postawionych w Strategii Rozwoju Gminy Tczów. Plan jest również powiązany z Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Tczów.

Plan zawiera opis sytuacji aktualnej oraz propozycje zmian i oczekiwane rezultaty osiągniętych zadań.

Realizacja przyjętych w nim zadań ma na celu:

- podniesienie standardu życia i pracy na wsi,
- podniesienie atrakcyjności turystycznej,
- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej,
- zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych,
- rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowanie dziedzictwa kulturowo – historycznego.

W ramach opracowanych działań i zadań wspierane będą projekty dotyczące między innymi:

- realizacji inwestycji w ramach modernizacji i wyposażenia obiektów, które będą pełniły rolę rekreacyjną i rozrywkową, kulturową, sportową,
- modernizacji przestrzeni publicznej wsi,
- infrastruktury przyczyniającej się do rozwoju turystyki i rekreacji połączonej z promocją regionu.

W owym planie opisane są zasoby sołectwa, wizja wsi oraz cele strategiczne wraz priorytetami rozwoju, które zostały wypracowane na zebraniach wiejskich.

1. CELE STRATEGICZNE

Zrównoważony rozwój określa się jako rozwój, który odpowiada potrzebom współczesnego pokolenia, nie zagrażając możliwościom przyszłych pokoleń, zaspakajając potrzeby obecne i przyszłe. Zrównoważony rozwój jest celem nadrzędnym, który należy osiągnąć dzięki odpowiednio dobranym celom strategicznym opracowanym na podstawie przeprowadzonej analizy i diagnozy stanu obecnego, przeprowadzonych konsultacji oraz przyjętej misji i wizji. W związku z tym ustalono sześć celów strategicznych:

CEL STRATEGICZNY I:	GWARANCJA WYSOKIEGO POZIOMU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY
CEL STRATEGICZNY II:	POPRAWA JAKOŚCI USŁUG KOMUNALNYCH ŚWIADCZONYCH PRZEZ GMINĘ
CEL STRATEGICZNY III:	OCHRONA I UTRZYMANIE DOBREGO STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO
CEL STRATEGICZNY IV:	MODERNIZACJA I PRZEBUDOWA SYSTEMOWA SEKTORA ROLNEGO
CEL STRATEGICZNY V:	ROZWÓJ TURYSTYKI I REKREACJI
CEL STRATEGICZNY VI:	ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I SEKTORA USŁUG

Powyższe cele wyrażają zgodność z celami, działaniami i zadaniami przyjętymi w nadrzędnych dokumentach planistycznych:

- Strategia Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013

2. CELE OPERACYJNE I ZADANIA

Każdemu z celów strategicznych przypisano po kilka celów operacyjnych, które składają się na osiągnięcie celu strategicznego. Cele operacyjne podzielone są na działania (programy), które pozwalają podjąć szczegółowe zadania.

CEL STRATEGICZNY I

GWARANCJA WYSOKIEGO POZIOMU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY

zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku
Cel pośredni 4 „Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych”:
4.2. „Wzmocnienie potencjału rozwojowego ośrodków subregionalnych i małych miast”
4.4. „Budowa i rozwój infrastruktury społecznej”.

Cele operacyjne:

- 1.1 Poprawa jakości usług świadczonych przez Gminę**
- 1.2 Stworzenie warunków umożliwiających organizację przedsięwzięć o charakterze integrującym lokalną społeczność**
- 1.3 Zwiększona jakość kształcenia**
- 1.4 Poprawa oraz rozwój stanu zdrowia i opieki zdrowotnej**
- 1.5 Zwiększone bezpieczeństwo publiczne**
- 1.6 Stworzenie warunków do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych**
- 1.7 Poprawa warunków mieszkaniowych społeczności lokalnej**
- 1.8 Poprawa dostępności usług świadczonych przez Urząd Gminy w Tczowie**

Cel operacyjny

1.1. Poprawa jakości usług świadczonych przez Gminę

Zadania:

- 1.1.1. Poprawa stanu obiektów administracji publicznej
- 1.1.2. Informatyzacja Urzędu Gminy i terenu gminy
- 1.1.3. Organizacja publicznego dostępu do sieci internetowej na obszarze gminy
- 1.1.4. Usprawnienie procedur administracyjnych
- 1.1.5. Przystąpienie do wprowadzenia Systemu Zarządzania Jakością zgodnego z normą PN-EN ISO 9001:2001 (Certyfikatu ISO)
- 1.1.6. Stałe usprawnianie funkcjonowania administracji samorządowej
- 1.1.7. Zniesienie barier architektonicznych dla niepełnosprawnych
- 1.1.8. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników Urzędu Gminy w Tczowie w zakresie kształcenia ustawicznego
- 1.1.9. Stworzenie oferty informacji i usług dla sektora prywatnego jak i publicznego

Cel operacyjny

1.2. Stworzenie warunków umożliwiających organizację przedsięwzięć o charakterze integrującym lokalną społeczność

Zadania:

- 1.2.1. Utworzenie placówki służącej propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury
- 1.2.2. Modernizacja publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji publicznych, turystycznych i społeczno-kulturalnych
- 1.2.3. Utworzenie stowarzyszenia na rzecz rozwoju wsi

Cel operacyjny

1.3. Zwiększona jakość kształcenia

Zadania:

- 1.3.1. Poprawa stanu obiektów placówek oświatowych na terenie gminy
- 1.3.2. Rozwój i unowocześnianie wyposażenia gminnych placówek oświatowych
- 1.3.3. Rozwój i modernizacja bazy sportowej w obiektach szkolnych na obszarze gminy.
- 1.3.4. Promocja i rozwój nauczania języków obcych oraz przedmiotów przyrodniczo – matematycznych, informatycznych i technicznych.
- 1.3.5. Stworzenie systemu stypendialnego dla dzieci i młodzieży uzdolnionej pochodzącej z ubogich rodzin na dalsze kontynuowanie nauki.
- 1.3.6. Podniesienie standardów kwalifikacji kadry nauczycielskiej szkół gminnych
- 1.3.7. Usprawnienie dowozu dzieci do szkół gminnych

Cel operacyjny

1.4. Poprawa oraz rozwój stanu zdrowia i opieki zdrowotnej

Zadania:

- 1.4.1. Modernizacja bazy lokalowej ośrodka zdrowia na obszarze gminy
- 1.4.2. Wyposażenie placówki podstawowej opieki zdrowotnej w niezbędny sprzęt specjalistyczny i komputerowy
- 1.4.3. Wprowadzenie „Programu dostosowawczego do wymogów higieniczno – sanitarnych, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładów opieki zdrowotnej” na obszarze gminy
- 1.4.4. Promocja zdrowego trybu życia i programów profilaktycznych
- 1.4.5. Poprawa jakości świadczonych usług medycznych
- 1.4.6. Program szkoleń dla społeczności lokalnej w zakresie udzielania pierwszej pomocy

Cel operacyjny

1.5. Zwiększone bezpieczeństwo publiczne

Zadania:

- 1.5.1. Organizacja Komisariatu Policji w Tczowie
- 1.5.2. Wsparcie finansowe władz gminy na utworzenie etatów w Policji w zorganizowanym Komisariacie na terenie gminy
- 1.5.3. Budowa nowych i modernizacja już istniejących garaży dla OSP
- 1.5.4. Modernizacja i zakup nowego sprzętu dla jednostek OSP
- 1.5.5. Poprawa infrastruktury technicznej i lokalowej jednostek OSP na terenie gminy
- 1.5.6. Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach przynależnych do gminy

Cel operacyjny

1.6. Stworzenie warunków do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych

Zadania:

- 1.6.1. Identyfikacja przyczyn ubóstwa i czynników powodujących korzystanie z pomocy społecznej
- 1.6.2. Pomoc osobom i rodzinom zagrożonych dysfunkcjami, w szczególności długotrwałym bezrobociem
- 1.6.3. Zwiększenie szans dostępności osób niepełnosprawnych do edukacji i lokalnego rynku pracy
- 1.6.4. Likwidacja barier architektonicznych w celu dostępności osób niepełnosprawnych do obiektów użyteczności publicznej
- 1.6.5. Tworzenie komputerowych baz danych osób niepełnosprawnych w GOPS w Tczowie
- 1.6.6. Stworzenie i wdrażanie programu profilaktycznego w celu przeciwdziałaniu przestępczości i patologiom społecznym
- 1.6.7. Rozszerzenie oferty dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz dorosłych
- 1.6.8. Podniesienie poziomu kwalifikacji i doskonalenie zawodowe pracowników socjalnych zatrudnionych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej
- 1.6.9. Podniesienie poziomu ochrony zdrowia. Zdrowe społeczeństwo, świadome zagrożeń
- 1.6.10. Utworzenie świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży dla aktywnego spędzania czasu i rozwijania zainteresowań – „Kuznica Talentów”

Cel operacyjny

1.7. Poprawa warunków mieszkaniowych społeczności lokalnej

Zadania:

- 1.7.1. Opracowanie programu budowy mieszkań socjalnych
- 1.7.2. Modernizacja obiektów użyteczności publicznej w ramach przystosowania ich dla osób niepełnosprawnych
- 1.7.3. Modernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych gminy w zakresie przekształceń ich na mieszkania komunalne

CEL STRATEGICZNY II

POPRAWA JAKOŚCI USŁUG KOMUNALNYCH ŚWIADCZONYCH PRZEZ GMINĘ

zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku

Cel pośredni 4 „Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych”:

4.1. *Poprawa dostępności komunikacyjnej i transportu w regionie, w tym lotnictwa cywilnego*

4.2. *„Wzmocnienie potencjału rozwojowego ośrodków subregionalnych i małych miast”*

4.3. *„Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich”*

4.5. *„Ochrona i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego dla zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju”.*

Cele operacyjne:

2.1. Budowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej i burzowej

2.2. Budowa i modernizacja dróg oraz infrastruktury drogowej

2.3. Gazyfikacja gminy

Cel operacyjny

2.1. Budowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej i burzowej

Zadania:

- 2.1.1. Budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- 2.1.2. Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody
- 2.1.3. Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej
- 2.1.4. Budowa systemu kanalizacji burzowej
- 2.1.5. Rozbudowa oczyszczalni ścieków
- 2.1.6. Uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe

Cel operacyjny

2.2. Modernizacja dróg oraz infrastruktury drogowej

Zadania:

- 2.2.1. Modernizacja dróg gminnych
- 2.2.2. Budowa i modernizacja chodników
- 2.2.3. Budowa i modernizacja oświetlenia
- 2.2.4. Budowa parkingów

Cel operacyjny

2.3. Gazyfikacja gminy

Zadania:

- 2.3.1. Opracowanie dokumentacji dotyczącej budowy sieci gazowej
- 2.3.2. Budowa gazociągu i stacji redukcyjnych

CEL STRATEGICZNY III

OCHRONA I UTRZYMANIE DOBREGO STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku
Cel pośredni 4 „Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych”:

4.3. „Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich”

4.5. „Ochrona i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego dla zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju”.

Cele operacyjne

- 3.1 Rozbudowa infrastruktury technicznej**
- 3.2 Poprawa gospodarki wodnej na terenie gminy**
- 3.3 Usprawnienie gospodarki odpadami**
- 3.4 Gospodarka przyjazna środowisku**

Cel operacyjny

3.1 Rozbudowa infrastruktury technicznej

Zadania:

- 3.1.1. Budowa systemów kanalizacji oczyszczania ścieków
- 3.1.2. Modernizacja systemów elektroenergetycznych

Cel operacyjny

3.2 Poprawa gospodarki wodnej na terenie gminy

Zadania:

- 3.2.1. Budowa zbiorników retencyjnych i ochrona zbiorników naturalnych
- 3.2.2. Modernizacja systemu melioracyjnego
- 3.2.3. Popularyzacja i budowa przydomowych oczyszczalni ścieków

Cel operacyjny

3.3 Usprawnienie gospodarki odpadami

Zadania:

- 3.3.1. Wprowadzenie systemu segregacji odpadów „u źródła”
- 3.3.2. Inwentaryzacja i likwidacja „dzikich składowisk” oraz ich rekultywacja
- 3.3.3. Usuwanie azbestowych pokryć dachowych
- 3.3.4. Współpraca międzygminna w zakresie gospodarki odpadami
- 3.3.5. Zadania ciągłe związane z edukacją i praktyką dotyczącą selektywnej zbiórki odpadów i ich zagospodarowania

Cel operacyjny

3.4 Gospodarka przyjazna środowisku

Zadania

- 3.4.1. Zastępowanie ogrzewania węglowego ogrzewaniem ekologicznym
- 3.4.2. Rozwijanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii i biopaliw
- 3.4.3. Utrzymanie czystości rzek i zbiorników wodnych
- 3.4.4. Zwiększenie lesistości gminy
- 3.4.5. Rozwój ekologicznego rolnictwa
- 3.4.6. Wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców gminy poprzez edukację ekologiczną
- 3.4.7. Popularyzacja inwestycji proekologicznych i wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych
- 3.4.8. Popularyzacja ekologicznych źródeł energii i technologii przyjaznych środowisku

CEL STRATEGICZNY IV

MODERNIZACJA I PRZEBUDOWA SYSTEMOWA SEKTORA ROLNEGO

zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku
Cel pośredni 4 „Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych”:
4.3. „Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich”

Cele operacyjne

- 4.1. Rozwój sektora przetwórstwa spożywczo – rolnego**
- 4.2. Rozwój i promocja gospodarstw rolnych ukierunkowanych na produkcję zdrowej żywności**
- 4.3. Działania promujące przebudowę systemową gospodarstw rolnych**

Cel operacyjny

4.1. Rozwój sektora przetwórstwa spożywczo – rolnego

Zadania:

- 4.1.1. Lokalny rynek zbytu dla produktów rolnych w postaci giełdy rolno – spożywczej
- 4.1.2. Organizacja doradztwa rolniczego i szkoleń dla rolników
- 4.1.3. Zabiegi marketingowe w celu szeroko pojętej promocji lokalnych płodów rolnych
- 4.1.4. Opracowanie programu wsparcia finansowego dla przedsiębiorstw rozpoczynających działalność ukierunkowaną na przetwórstwo spożywczo – rolne
- 4.1.5. Samoorganizacja producentów rolnych w ramach grup producenckich

Cel operacyjny

4.2. Rozwój i promocja gospodarstw rolnych ukierunkowanych na produkcję zdrowej żywności

Zadania:

- 4.2.1. Propagowanie ekologicznych metod uprawy roślin
- 4.2.2. Organizacja szkoleń i kursów dla rolników podnoszących świadomość ekologicznego gospodarowania i uprawiania roślin
- 4.2.3. Promocja produktów ekologicznych i wsparcie dla sprzedaży zdrowej żywności
- 4.2.4. Podniesienie jakości produktów rolnych dzięki wykorzystaniu postępu biologicznego
- 4.2.5. Wykorzystywanie naturalnych i odnawialnych źródeł energii

Cel operacyjny

4.3. Działania promujące przebudowę systemowa gospodarstw rolnych

Zadania:

- 4.3.1. Przekształcenia gospodarstw rolnych w gospodarstwa agroturystyczne będące dodatkowym źródłem dochodu
- 4.3.2. Przekształcenia kwalifikacji zawodowych osób pracujących w sektorze rolnym
- 4.3.3. Wyłączenie najsłabszych gleb spod produkcji rolnej
- 4.3.4. Scalanie gruntów i zagospodarowanie nieużytków rolnych w ramach programu właściwej gospodarki gruntami
- 4.3.5. Przekształcenia gospodarstw rolnych ukierunkowanych na produkcję biopaliw
- 4.3.6. Produkcja ekologicznego paliwa (biopaliwa) przyjaznego środowisku naturalnemu

CEL STRATEGICZNY V

ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I SEKTORA USŁUG

zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku

Cel pośredni 4 „Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych”:

4.2. „Wzmocnienie potencjału rozwojowego ośrodków subregionalnych i małych miast”

4.3. „Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich”

Cele operacyjne

5.1. Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw

5.2. Opracowanie wszechstronnej oferty w celu pozyskania krajowych i zagranicznych inwestorów

5.3. Tworzenie nowych miejsc pracy i aktywizacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa

Cel operacyjny

5.1. Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw

Zadania:

- 5.1.1. Promocja przedsiębiorstw działających na lokalnym rynku
- 5.1.2. Stworzenie systemu preferencji dla nowo powstających przedsiębiorstw (nakłady finansowe wspomagające rozwój, ulgi podatkowe, przyjazne kredyty, itp.)
- 5.1.3. Stworzenie inkubatora przedsiębiorczości
- 5.1.4. Powołanie forum gospodarczego skupiającego lokalnych przedsiębiorców i władze gminy w celu wymiany doświadczeń, informacji oraz określenia wizji i kierunków rozwoju przedsiębiorczości
- 5.1.5. Nawiązywanie współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami w celu stałego zwiększania poziomu rozwoju ekonomicznego – społecznego

Cel operacyjny

5.2. Opracowanie wszechstronnej oferty w celu pozyskania krajowych i zagranicznych inwestorów

Zadania:

- 5.2.1. Opracowanie oferty terenów z przeznaczeniem na nowe inwestycje (sporządzenie programu zagospodarowania pozyskanych obszarów)
- 5.2.2. Sporządzenie programu pomocowego dla inwestorów pragnących rozpocząć działalność gospodarczą w gminie

- 5.2.3. Budowa kompleksowej struktury obsługi zewnętrznych inwestorów

Cel operacyjny

5.3. Tworzenie nowych miejsc pracy i aktywizacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa

Zadania:

- 5.3.1. Rozwój sektora produkcyjno – usługowego
- 5.3.2. Wspieranie i wzmacnianie lokalnego rzemiosła
- 5.3.3. Opracowanie programu mającego na celu zwiększenie aktywizacji zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich (awans społeczny)
- 5.3.4. Rozwój i wykształcenie postaw proekonomicznych
- 5.3.5. Współpraca Powiatowego Urzędu Pracy w Zwoleniu z władzami gminnymi i lokalnymi przedsiębiorcami w ramach organizacji szkoleń i kursów zawodowych oraz tworzenia nowych miejsc pracy dla osób odchodzących z rolnictwa
- 5.3.6. Jednorazowe dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej szansą na nowe miejsca pracy

CEL STRATEGICZNY VI

ROZWÓJ TURYSTYKI I REKREACJI

zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku

Cel pośredni 4 „Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych”:

4.3. „Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich”

4.4. „Budowa i rozwój infrastruktury społecznej

4.5. „Ochrona i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego dla zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju”.

Cele operacyjne:

6.1 Cel operacyjny: Wyznaczenie i zagospodarowanie terenów pod rozwój turystyki

6.2 Zwiększenie walorów turystyczno-rekreacyjnych gminy

Cel operacyjny

6.1. Wyznaczenie i zagospodarowanie terenów pod rozwój turystyki

Zadania:

- 6.1.1 Urządzenie miejsc wypoczynkowych na terenie gminy, związanych ze szlakami turystycznymi
- 6.1.2. Wytyczenie i oznakowanie tras turystycznych Wyznaczanie i zagospodarowanie ścieżek rowerowych i pieszych
- 6.1.3. Zamiana gospodarstw rolnych na gospodarstwa agroturystyczne

Cel operacyjny

6.2 Zwiększenie walorów turystyczno-rekreacyjnych gminy

Zadania:

- 6.2.1. Wyeksponowanie lokalnych miejsc charakterystycznych, atrakcyjnych w samej gminie
- 6.2.2. Wydawanie folderów (informatorów) na temat walorów turystycznych
- 6.2.3. Stworzenie reklamy i promowanie gminy mające na celu przyciągnięcie turystów
- 6.2.4. Modernizacja i rozbudowa obiektów turystycznych służących propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury

VI. WDRAŻANIE I MONITOROWANIE STRATEGII

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Tczów stanowi podstawowy dokument określający kierunki rozwoju gminy. Zawiera ona nadrzędne wytyczne dla pozostałych planów i programów. Jej realizacja odbywa się poprzez realizację programów i planów dotyczących poszczególnych działań strategicznych, a także poprzez uwzględnianie jej zapisów przy corocznym formułowaniu budżetu gminy.

Zarządzaniem realizacją strategii zajmują się:

- **Przedstawiciele lokalnej społeczności** (Komitet Realizacji Strategii), którzy prowadzą społeczny nadzór nad realizacją strategii - przyjmowanie rocznego raportu z realizacji strategii oraz akceptowanie istotnych zmian w zapisach strategii.
- **Rada Gminy** - wprowadza zmiany w strategii. Zapewnia, że pozostałe plany i programy rozwoju (zwłaszcza budżet gminy) są zgodne z kierunkami rozwoju wskazanymi w strategii.
- **Wójt Gminy** - zwołuje i organizuje sesje, przygotowuje roczne raporty z realizacji strategii, współpracuje z koordynatorami zadań strategicznych zapewniając właściwą komunikację pomiędzy wszystkimi osobami i podmiotami zainteresowanymi realizacją strategii.
- **Koordynatorzy zadań strategicznych** - inspirują, koordynują i monitorują realizację poszczególnych zadań strategicznych.

Instytucją wdrażającą Strategię jest Urząd Gminy w Tczowie, który odpowiedzialny jest za udzielanie informacji o realizacji poszczególnych działań wyznaczonych w Strategii oraz o dofinansowaniu unijnym realizowanych projektów. Do jego zadań należy również badanie zgodności składanych wniosków aplikacyjnych od beneficjentów z wymogami i procedurami, które mają swój zapis w Strategii.

Końcowy etap wdrażania wymusza od powyższych instytucji porównania czy realizowane zadania i cele strategiczne są zgodne z zapisami Strategii i odpowiadają zdefiniowanej wcześniej wizji i misji, jaką osiągnąć miała gmina w wyznaczonym czasie.

System wdrażania ze strony finansowej będzie realizowany przede wszystkim przy udziale środków finansowych Unii Europejskiej, budżetu państwa oraz własnych zasobów finansowych przewidzianych w budżecie gminy. Niektóre przedsięwzięcia wymagały będą zaangażowania środków prywatnych społeczności i przedsiębiorców.

Niezwykle ważnym składnikiem systemu wdrażania jest sprawny system kontroli i monitoringu wprowadzanych w życie celów strategicznych. Dzięki temu systemowi przeprowadzana jest bieżąca kontrola i ocena, która dostarcza niezbędnych informacji o aktualnej sytuacji i stopniu realizacji Strategii.

Monitoring jest procesem zbierania, przetwarzania i analizy danych na temat zakresu realizacji celów programu rozwoju. Dla monitorowania stopnia realizacji Strategii ważne jest, aby stworzyć system wskaźników, który pozwoli na zmierzenie zakresu realizacji strategicznych celów rozwoju gminy.

System monitorowania i kontroli realizacji poszczególnych zadań powinien obejmować analizę postępów w realizacji celów, kontrolę terminów wykonania poszczególnych zadań oraz ilości wydatkowanych środków finansowych. Dzięki monitorowaniu przebiegu realizowanych zadań można w razie powstałych uchybień na bieżąco interweniować i wprowadzać zmiany.

Raport z wdrażania Strategii, który zostanie sporządzony przez powołany do tego zespół, będzie kierowany raz w roku do Rady Gminy do kompleksowej oceny. Organ ten będzie sprawdzał efekty i rezultaty realizacji zadań planowania strategicznego czy są one zgodne z dokumentem, po czym wyda pisemną opinię. Raport taki powinien zawierać analizę i ocenę zmian sytuacji społeczno – ekonomicznej oraz wnioski z uwarunkowanych przemian.

Ostateczna ocena Strategii powinna zawierać rzeczywiste daty rozpoczęcia i zakończenia przeprowadzanych projektów, a także koszty, jakie zostały poniesione w czasie ich realizacji. Ponadto powinna zawierać potwierdzenie zakładanej poprawy sytuacji społeczno – ekonomicznej.

Komunikacja społeczna Strategii

Realizacja programów strategicznych wymaga nawiązania harmonijnej współpracy pomiędzy Urzędem Gminy, instytucjami pozarządowymi, lokalnymi podmiotami gospodarczymi oraz mieszkańcami Gminy Tczów. W tym celu niezbędne jest informowanie o podejmowanych działaniach związanych z realizacją strategii. Władze gminy mogą wykorzystać różne formy przekazu informacji:

- umieszczenie Strategii Rozwoju Gminy Tczów oraz informacji o realizowanych zadaniach na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz na tablicy ogłoszeń w celu upowszechnienia treści realizowanych zadań;
- powszechnego dostępu do informacji dotyczących uzyskania dofinansowania ze środków unijnych na realizację projektów,
- bieżącego informowania społeczności lokalnej o realizowanych projektach w ramach działalności strategicznej,
- ujawnienie instytucji, które zaangażowane są w realizację

Komunikacja społeczna (public relations) wymaga współpracy nie tylko władz gminy z innymi zaangażowanymi instytucjami, ale również ze środkami masowego przekazu (media, lokalna prasa) i innymi grupami docelowymi. Taka działalność będzie miała przede wszystkim na celu szersze i bogatsze promowanie gminy w zakresie inwestycji, przedsiębiorczości i walorów przyrodniczo – kulturowych.

Strategia Rozwoju Gminy Tczów jest dokumentem otwartym i może podlegać okresowej aktualizacji, podyktowanej wieloma obiektywnymi czynnikami, do których można zaliczyć:

- ✓ sytuację ekonomiczną kraju, województwa, powiatu oraz Gminy Tczów,
- ✓ zaangażowanie lokalnych instytucji we wdrażanie strategii,
- ✓ wielkość pozyskiwanych środków finansowych itp.